

Beretning til Statsrevisorerne om
indsatsen for 95 %-målsætningen
på ungdomsuddannelserne

Marts
2012

revision

revision

revision

Indholdsfortegnelse

I.	Introduktion og konklusion	1
II.	Indledning	4
	A. Flere unge skal have en ungdomsuddannelse	4
	B. Formål, afgrænsning og metode	9
III.	Mål på ungdomsuddannelsesområdet	11
	A. Ministeriet for Børn og Undervisnings mål for indsatsen og initiativerne	11
IV.	Opfølgning på initiativerne på ungdomsuddannelsesområdet	17
	A. Monitorering af unge med en ungdomsuddannelse	17
	B. Ministeriet for Børn og Undervisnings kobling af initiativer og resultater – evalueringer af initiativerne	19
	C. Udviklingen på indsatsens kerneområder	23
	Bilag 1. Oversigt over initiativerne	28
	Bilag 2. Ordliste	33

Rigsrevisionen afgiver denne beretning til Statsrevisorerne i henhold til § 17, stk. 2, i rigsrevisorloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. januar 2012.

Beretningen vedrører finanslovens § 20. Ministeriet for Børn og Undervisning.

I undersøgelsesperioden har der været følgende ministre:

Bertel Haarder: februar 2005 - februar 2010

Tina Nedergaard: februar 2010 - marts 2011

Troels Lund Poulsen: marts 2011 - oktober 2011

Christine Antorini: oktober 2011 -

I. Introduktion og konklusion

1. I velfærdsaftalen fra juni 2006 aftalte en række partier i Folketinget, at mindst 95 % af alle unge i 2015 (heraf mindst 85 % i 2010) skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Dette kaldes også 95 %-målsætningen. En ungdomsuddannelse er fx en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse. I globaliseringsaftalen fra november 2006 blev målene specificeret til, at 85 % af en *ungdomsårgang* i 2010 og 95 % af en *ungdomsårgang* i 2015 skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Denne beretning handler om indsatsen for at sikre 95 %-målsætningen.

Den nuværende regering har i sit regeringsgrundlag fastholdt 95 %-målsætningen, men inkluderer nu unge, som gennemfører en videregående uddannelse uden at have en ungdomsuddannelse. I denne beretning anvender vi den tidligere måde at opgøre målsætningen på, da vi har undersøgt indsatsen for, at flere får en ungdomsuddannelse.

2. 95 %-målsætningen understøttes af en række initiativer, som er fastsat i flere politiske aftaler fra 2006 og frem. I aftalerne er der samlet afsat ca. 7 mia. kr. til at hæve andelen af unge med en ungdomsuddannelse. De 7 mia. kr. indbefatter 2,6 mia. kr. til selve indsatsen for at nå 95 %-målsætningen og 4,4 mia. kr. til at skaffe flere praktikpladser. Den samlede indsats er forankret i Ministeriet for Børn og Undervisning. Rigsrevisionen har selv igangsat undersøgelsen, da der er tale om en uddannelsesmæssig satsning med stor betydning for Danmarks fremtidige vækst og velstand.

3. 95 %-målsætningen er ambitiøs og kræver en indsats, der har skullet og fortsat skal imødegå flere udfordringer. For det første er der en særlig udfordring i at skulle hæve andelen af unge med en ungdomsuddannelse fra ca. 80 % i 2006 til mindst 95 % i 2015. For det andet er gruppen af unge, der indtil nu ikke har fået en ungdomsuddannelse, primært unge med svage forudsætninger for at gennemføre en ungdomsuddannelse. For det tredje har erhvervsskolerne, som er udpeget til at spille en afgørende rolle i indsatsen, i årevis kæmpet med et stort frafald blandt eleverne. De iværksatte initiativer har derfor primært været rettet mod erhvervsuddannelserne, men også mod kommunernes uddannelsesvejledning.

4. Det er aftalt af partierne bag velfærdsaftalen og den efterfølgende globaliseringsaftale, at Ministeriet for Børn og Undervisning hvert år skal opgøre, hvor langt man er fra at opfylde 95 %-målsætningen. Dette sker ved hjælp af ministeriets profilmodel. Modellen fremskriver, hvor stor en andel af en ungdomsårgang ministeriet forventer vil få en ungdomsuddannelse inden for de næste 25 år. Rigsrevisionen lægger i denne beretning ministeriets resultater fra modellens fremskrivning til grund for at følge udviklingen i andelen af unge med en ungdomsuddannelse.

Flere unge med en ungdomsuddannelse

Ca. 15.000 flere unge end i 2005 skal i 2015 gennemføre en ungdomsuddannelse for at indfri 95 %-målsætningen.

En ungdomsårgang

er de unge, der går ud af 9. klasse i ét år. Ungdomsårgangen i 2010 er således alle de unge, der afslutter 9. klasse i 2010.

Opgørelse af 95 %-målsætningen

Først i 2040 kan det opgøres, om mindst 95 % af ungdomsårgangen fra 2015 har fået en ungdomsuddannelse.

Det skyldes, at det først i 2040 er muligt at opgøre, hvor mange af dem der gik ud af 9. klasse i 2015, som rent faktisk efter 25 år har gennemført en ungdomsuddannelse.

5. Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om Ministeriet for Børn og Undervisning har arbejdet målrettet for at understøtte målsætningen om, at mindst 95 % af en ungdomsårgang i 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse. Det har vi undersøgt ved at besvare følgende spørgsmål:

- Hvilke mål på ungdomsuddannelsesområdet styrer Ministeriet for Børn og Undervisning indsatsen og initiativerne efter?
- Ved Ministeriet for Børn og Undervisning, om initiativerne i indsatsen for at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse virker?

UNDERSØGELSENS HOVEDKONKLUSION

Velfærdsaftalen, som en række partier indgik i 2006, satte som mål, at mindst 85 % af alle unge i 2010 og mindst 95 % i 2015 skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Der er over årene afsat ca. 2,6 mia. kr. til at nå dette mål og derudover ca. 4,4 mia. kr. til at skaffe praktikpladser til eleverne på erhvervsuddannelserne.

Partierne besluttede efterfølgende, at regeringen årligt skulle afrapportere status for denne målopfyldelse. Dette sker på baggrund af Ministeriet for Børn og Undervisnings profilmodel. I modellen måles, hvor stor en andel af hver ungdomsårgang der – ud fra det hidtidige uddannelsesmønster – forventes at have gennemført en ungdomsuddannelse senest 25 år efter 9. klasse.

Ministeriet for Børn og Undervisnings seneste afrapportering viser, at 85,6 % af ungdomsårgangen i 2010 forventes at få en ungdomsuddannelse senest i 2035. Dermed er delmålsætningen for 2010 nået.

Profilmodellen er egnet til at give et billede af perspektiverne i befolkningens uddannelsesniveau, men modellen kan ikke vise, hvem og hvor mange unge der fx i 2011 har taget en ungdomsuddannelse. Rigsrevisionen finder, at Ministeriet for Børn og Undervisning bør have yderligere viden om den faktiske udvikling på kort sigt, og derfor bør ministeriet som supplement til modellen anvende andre styringsrelevante data til at følge unge og deres uddannelsessituation, fx Ungedatabasen.

De afsatte midler har primært været rettet mod at få flere unge til at gennemføre en erhvervsuddannelse, da frafaldet har været stort på dette område. Ministeriet for Børn og Undervisnings seneste fremskrivning viser, at stadig flere unge vil få en gymnasial uddannelse fremfor en erhvervsuddannelse. Den positive udvikling i andelen af unge med en ungdomsuddannelse skyldes således primært, at flere tager en gymnasial uddannelse, hvor gennemførelsesprocenten er højere end på erhvervsuddannelserne.

Ministeriet for Børn og Undervisning er ansvarlig for styringen af indsatsen for 95 %-målsætningen. Det er Rigsrevisionens vurdering, at ministeriet ikke har arbejdet tilstrækkeligt målrettet for at indfri 95 %-målsætningen. Ministeriet har ikke haft en konkret plan for indsatsen med mål for, hvad de forskellige dele af indsatsen og initiativerne skulle bidrage med for at opfylde målsætningen. Ministeriet ved heller ikke, om initiativerne har virket efter hensigten og dermed har bidraget til, at 85 %-målsætningen for 2010 er nået.

Hvis 95 %-målsætningen skal nås, skal Ministeriet for Børn og Undervisning styre indsatsen mere målrettet. Rigsrevisionen anbefaler, at ministeriet operationaliserer 95 %-målsætningen ved fremover at sætte mål for indsatsen og initiativerne – enkeltvist eller i klynger – for derved også at vurdere, hvordan initiativerne vil bidrage til at nå målsætningen, og sikre en opfølgning på effekten af disse.

Samlet set er det Rigsrevisionens vurdering, at bedre viden om effekterne af indsatsen og initiativerne sammen med bedre data for de unges faktiske uddannelsessituation vil give Folketinget et bedre grundlag for at tage stilling til, om der skal foretages justeringer af indsatsen.

Hovedkonklusionen er baseret på følgende delkonklusioner:

Hvilke mål på ungdomsuddannelsesområdet styrer Ministeriet for Børn og Undervisning indsatsen og initiativerne efter?

Ministeriet for Børn og Undervisning styrer efter, at mindst 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, men har ikke selv sat yderligere mål for indsatsen, dele af indsatsen eller initiativerne i forhold til at få flere til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Rigsrevisionen anbefaler, at Ministeriet for Børn og Undervisning fremover sætter mål for, hvad initiativerne enkeltvist eller i klynger skal præstere – både i relation til det langsigtede mål om, at mindst 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, og i relation til kortsigtede mål, fx i stil med måltallene for praktikpladsaftalerne.

Ministeriet for Børn og Undervisning har tilkendegivet, at der i højere grad kunne være opstillet delmål for, hvad de forskellige dele af indsatsen skulle bidrage med, så forventningerne til indsatsen og resultaterne ville være tydeliggjort.

Ved Ministeriet for Børn og Undervisning, om initiativerne og indsatsen for at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse virker?

Ministeriet for Børn og Undervisning har evalueret en række initiativer og følger udviklingen på ungdomsuddannelsesområdet ved både at overvåge praktikpladsområdet, vejledningsområdet og frafaldet på erhvervsuddannelserne.

Ministeriet for Børn og Undervisning kan dog ikke koble udviklingen på ungdomsuddannelsesområdet sammen med de iværksatte initiativer. Rigsrevisionen vurderer derfor, at ministeriet ikke ved, om initiativerne er de rette til at indfri målsætningen.

Ministeriet for Børn og Undervisning følger udviklingen i andelen af unge med en ungdomsuddannelse via profilmodellen. Modellen afspejler perspektiverne i udviklingen, men det er nødvendigt at supplere modellens resultater med viden om den faktiske udvikling for at kunne styre indsatsen.

Ministeriet for Børn og Undervisning kan fremover via Ungedatabasen følge, om og hvor de 15-29-årige er i uddannelse. Derfor anbefaler Rigsrevisionen, at ministeriet aktivt anvender disse oplysninger om de unges aktuelle og reelle uddannelsessituation til at følge op på og løbende målrette indsatsen.

II. Indledning

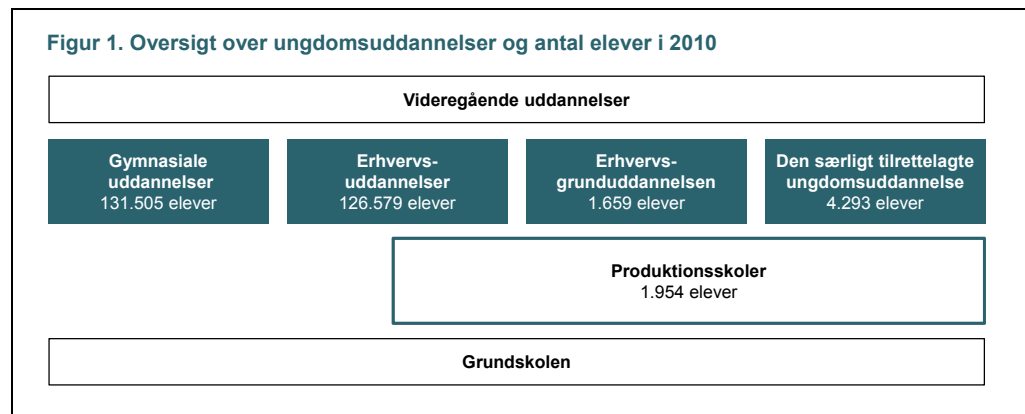
A. Flere unge skal have en ungdomsuddannelse

Forholdet mellem uddannelsesniveau og beskæftigelsesfrekvens

Der er en positiv sammenhæng mellem uddannelsesniveau og beskæftigelsesfrekvens i den danske befolkning, dvs. at jo længere uddannelse en person har, des større sandsynlighed er der for, at personen er i arbejde. Således var 86 % af personer med en lang videregående uddannelse i 2010 i arbejde mod 73 % af personer med en ungdomsuddannelse og 50 % af personer med grundskolen som den højeste uddannelse.

6. Danmark skal bevare sin position som et af verdens rigeste lande, og globalisering og fortsatte teknologiske fremskridt er en forudsætning for høj velstand. Sådan står der i indledningen til velfærdsaftalen fra 2006. For partierne bag aftalen betød det, at alle skal have mulighed for at få de kvalifikationer, der skal til for at klare sig på fremtidens arbejdsmarked. Derfor skal alle unge have mulighed for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse, fx en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse. Det vil ifølge aftalen sikre en stor og kvalificeret arbejdsstyrke og begrænse den stigende risiko for ledighed blandt personer, der ikke har en højere uddannelse end grundskolen. Realiteterne i midten af 00'erne var, at ca. 95 % af en ungdomsårgang tilmeldte sig en ungdomsuddannelse, men Ministeriet for Børn og Undervisning forventede dog kun, at ca. 80 % af disse unge ville gennemføre uddannelsen. Resten ville afbryde og aldrig siden få en ungdomsuddannelse.

7. Figur 1 viser, hvor ungdomsuddannelserne er placeret i uddannelsessystemet, hvilke ungdomsuddannelser de unge har mulighed for at tage, og hvor mange der i 2010 var i gang med de forskellige ungdomsuddannelser.

Figur 1 viser, at ungdomsuddannelserne er næste uddannelsesstrin efter grundskolen. Der er 4 overordnede typer ungdomsuddannelser: gymnasiale uddannelser, erhvervsuddannelser, erhvervsgrunduddannelsen og den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse. Derudover tilbyder produktionsskolerne et undervisningsforløb, som er en forberedelse til ungdomsuddannelserne, men ikke i sig selv er en ungdomsuddannelse.

De gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne er de helt store ungdomsuddannelser med hele 98,4 % af elevskaren (ca. 260.000 elever i 2010). De gymnasiale uddannelser giver studiekompetence og er målrettet de videregående uddannelser. Erhvervsuddannelserne giver erhvervskompetence og er som udgangspunkt rettet mod arbejdsmarkedet, men en række erhvervsuddannelser giver også mulighed for at tage en videregående uddannelse som fx bygningskonstruktør. Erhvervsgrunduddannelsen og den særligt tilrettelagte ung-

domsuddannelse tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte unge og giver erhvervs-kompetence og i få tilfælde studiekompetence.

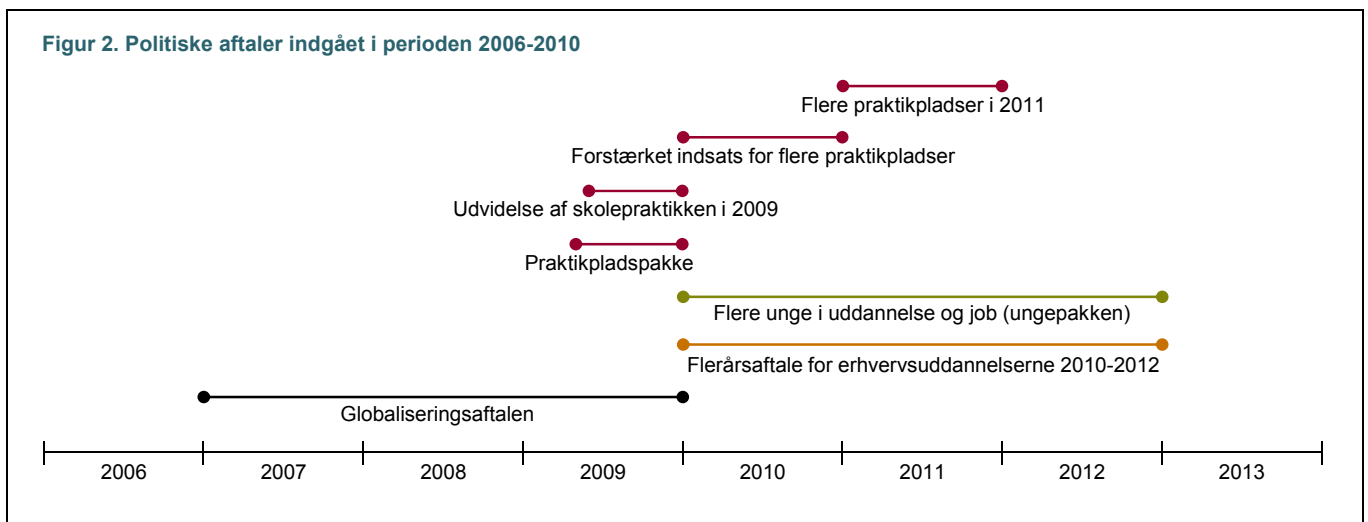
Målsætningen på ungdomsuddannelsesområdet

8. I velfærdsaftalen blev det fastsat, at mindst 95 % af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Partierne specificerede yderligere i globaliseringsaftalen, at mindst 95 % af en ungdomsårgang i 2015 (heraf mindst 85 % i 2010) skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

9. I denne undersøgelse fokuserer vi på den indsats, der siden velfærdsaftalen er sat i gang for at understøtte, at mindst 95 % af en ungdomsårgang i 2015 får en ungdomsuddannelse.

Indsatsen for at nå 95 %-målsætningen

10. Fra 2006 til og med 2009 er der indgået flere politiske aftaler med initiativer til at understøtte 95 %-målsætningen. Fra 2009 til og med 2010 er der indgået 4 praktikpladsaftaler med det primære formål at forhindre fald i antallet af praktikpladser som følge af den økonomiske krise. Praktikpladsaftalerne er også vigtige for at understøtte målsætningen om, at mindst 95 % får en ungdomsuddannelse, da praktikpladssituationen er afgørende for, om de unge kan gennemføre en erhvervsuddannelse. Figur 2 viser de politiske aftaler, som blev indgået i perioden 2006-2010.

Figur 2 viser, at der er indgået 7 aftaler på ungdomsuddannelsesområdet i perioden 2006-2010. Aftalerne har haft forskellig løbetid. Nogle har været gældende i 6 måneder, og andre har været 3-årige. Globaliseringsaftalen er den første aftale (sort linje), og initiativerne heri videreføres først og fremmest i flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012 (orange linje). Aftalen om flere unge i uddannelse og job – også kaldet ungepakken (grøn linje) – består af en række initiativer særligt målrettet vejledningen i de kommunale centre for Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU-centrene), herunder 3 videreførte initiativer fra globaliseringsaftalen. De 4 praktikpladsaftaler (røde linjer) indeholder i stort omfang ensartede initiativer, der har til formål at stimulere antallet af praktikpladser.

11. I velfærdsaftalen, som ligger bag globaliseringsaftalen, understregede aftalepartierne, at der lå en særlig stor udfordring i at sikre, at de unge, som ikke forventedes at få en ungdomsuddannelse, faktisk fik en ungdomsuddannelse. Indsatsen for at nå 95 %-målsætningen skulle derfor tage udgangspunkt i elever med de svageste faglige og sociale forudsætninger for at gennemføre en ungdomsuddannelse, eller som var uafklarede i deres uddannelsesvalg og dermed havde størst risiko for at falde fra uddannelsen.

”Aftale om en forstærket indsats for flere praktikpladser i 2012”

I november 2011 blev der indgået en ny praktikpladsaftale for 2012, der i praksis er en videreførelse af de tidligere aftaler. Heri er der afsat ca. 2,6 mia. kr. til at skaffe 10.400 nye praktikpladser i 2012.

Undersøgelser viste, at de 15 % af en ungdomsårgang, som afbrød ungdomsuddannelserne uden nogensinde at gennemføre en, hovedsageligt faldt fra en erhvervsuddannelse. Indsatsen var derfor rettet mod at styrke erhvervsuddannelserne og støtte den unge i overgangen til en ungdomsuddannelse.

Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU)

UU-centrene giver uddannelses- og erhvervsvejledning til elever i folkeskolen fra 6. klasse til 10. klasse. UU-vejlederne opsøger desuden andre unge under 25 år, som ikke er i gang med eller har gennemført en uddannelse.

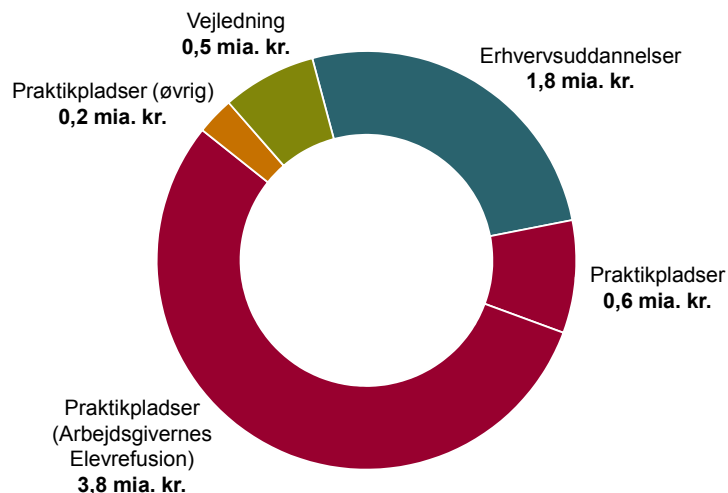
UU-centrene er kommunale.

12. Indsatsen i velfærdsaftalen blev i globaliseringsaftalen konkretiseret i 18 initiativer. Initiativerne skulle understøtte løftet i uddannelsesniveaet fra ca. 80 % til mindst 95 % af en ungdomsårgang. Hovedfokus var her på erhvervsuddannelserne og vejledningsindsatsen. Vejledningen omfattede både UU-centrenes vejledning i valg af ungdomsuddannelse og erhvervsskolernes vejledning til at støtte eleven i at gennemføre uddannelsen.

13. Siden er der indgået flere politiske aftaler, som har skullet følge op på eller virke i samspil med initiativerne i globaliseringsaftalen. Det gælder ungepakken, flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012 og de 4 praktikpladsaftaler. Fælles for alle aftalerne er, at omdrejningspunktet har været erhvervsuddannelserne, herunder praktikpladsområdet, og vejledningen af de unge. Der er samlet set iværksat over 50 initiativer, som alle fremgår af bilag 1.

14. Figur 3 viser, hvordan midlerne er afsat til de forskellige dele (erhvervsuddannelserne, praktikpladsområdet og vejledningsområdet).

**Figur 3. Fordeling af midler i perioden 2007-2012 (2011-priser)
(Mia. kr.)**

Note: De afsatte midler er korrigeret for uforbrugte midler.

Midler til øget aktivitet

I globaliseringsaftalen er der afsat ca. 6,7 mia. kr. (2011-priser) til den forventede stigende aktivitet på ungdomsuddannelserne i perioden 2007-2012.

Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER)

Offentlige og private arbejdsgivere bidrager alle til AER. Midlerne fra AER udbetales som refusion til både arbejdsgivere, elever, skoler og udvalg i forbindelse med uddannelse af elever.

Figur 3 viser, at der i aftalerne samlet set er afsat ca. 7 mia. kr. til initiativer i perioden 2007-2012. Der er afsat 1,8 mia. kr. til erhvervsuddannelser, herunder produktionsskoleforløb. I forbindelse med praktikpladsaftalerne for 2009, 2010 og 2011 er der afsat 4,4 mia. kr., hvoraf 3,8 mia. kr. er finansieret af Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER). Midlerne fra AER er bundne og kan efter lov anvendes til bl.a. at medvirke til at skaffe det fornødne antal praktikpladser. Derudover er der i forbindelse med globaliseringsaftalen og flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012 afsat 0,2 mia. kr. til indsatsen for flere praktikpladser. Endelig er der afsat 0,5 mia. kr. til vejledning.

15. Indsatsen er på centralt niveau forankret i Ministeriet for Børn og Undervisning, som er den ansvarlige administrative myndighed på området. Lokalt har det særligt været erhvervsskolerne og produktionsskolerne, der har haft ansvaret for at implementere og benytte initiativerne rettet mod erhvervsuddannelserne. På vejledningsområdet er det de kommunale UU-centre, der har ansvaret for at implementere og benytte de initiativer, der er rettet mod at vejlede unge i deres valg af ungdomsuddannelse.

Udviklingen i andelen af unge med en ungdomsuddannelse

16. Det er politisk besluttet i "Aftale om opfølgning på globaliseringsaftalerne" fra 1. marts 2008, at Ministeriet for Børn og Undervisning hvert år skal opgøre, hvor langt man er fra at nå 95 %-målsætningen. Dette sker på baggrund af beregningsprincipperne i ministeriets profilmodel. Modellen fremskriver, hvor stor en andel af en ungdomsårgang ministeriet *forventer* vil få en ungdomsuddannelse inden for de næste 25 år. Modellen beskrives i boks 1.

BOKS 1. PROFILMODELLEN

Profilmodellen er en opgørelsesmetode til at fremskrive forventet uddannelsesadfærd.

I modellen beregnes en ungdomsårgangs samlede uddannelse én gang årligt fra 9. klasse og 25 år frem. Beregningerne foretages under antagelse af, at 9. klasseseleverne vil have den samme uddannelsesadfærd (i forhold til gennemførelse og sandsynlighed for overgang mellem forskellige uddannelser), som den faktisk er i fremskrivningsåret. Modellens beregninger er baseret på den aktuelle uddannelsesadfærd for hele befolkningen inden for alle kompetencegivende uddannelser i ungdomsuddannelsessystemet. Dermed dækker modellen bredt både i personkreds og uddannelsesstyper.

Modellen viser således det uddannelsesniveau, som en given ungdomsårgang vil nå som ca. 40-årig, hvis årgangen de næste 25 år har samme adfærd, som alle de studerende i uddannelsessystemet havde i fremskrivningsåret.

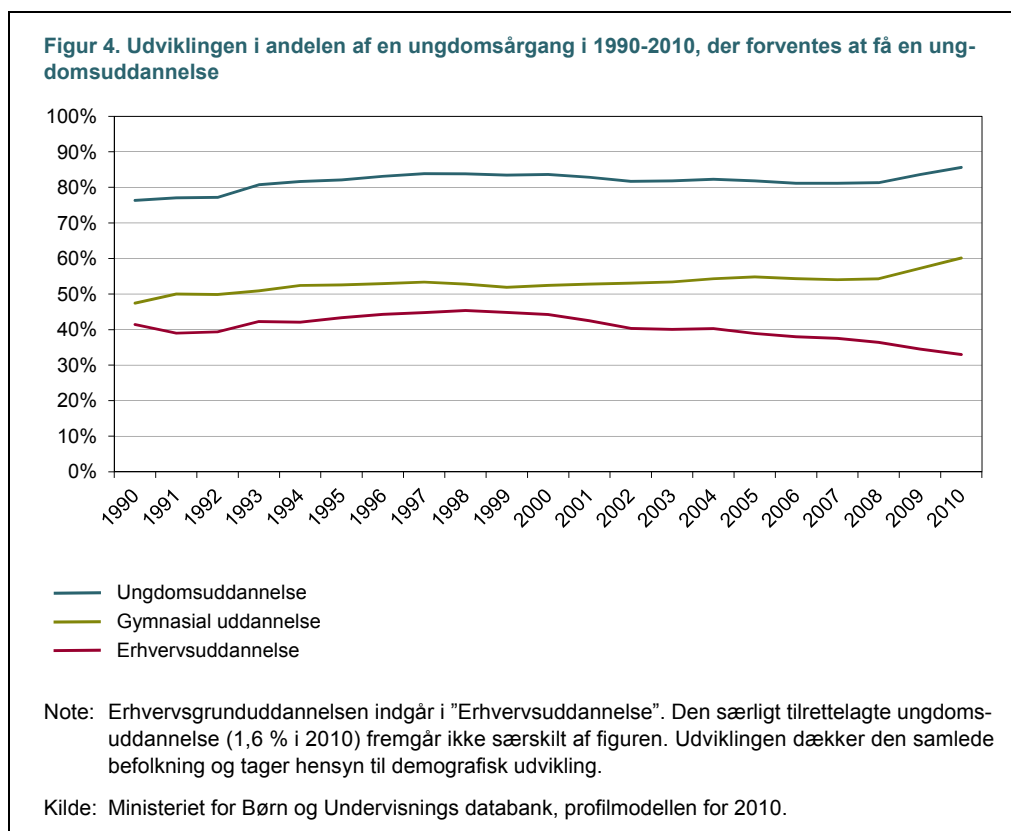
I modellen opgøres det forventede uddannelsesniveau op til 25 år efter 9. klasse for hele befolkningen og befolkningen fordelt på uddannelser, geografi, køn og etnicitet.

95 %-målsætningen betyder således, at det er mindst 95 % af ungdomsårgangen i 2015, der 25 år efter 9. klasse skal have en ungdomsuddannelse. Det er derfor først muligt i 2040 at opgøre, hvor mange af dem der gik ud af 9. klasse i 2015, som rent faktisk efter 25 år har gennemført en ungdomsuddannelse. Tidshorisonten på 25 år er valgt, da uddannelsesniveaet erfaringsmæssigt først stagnerer for en ungdomsårgang ca. 25 år efter 9. klasse. Det skyldes, at nogle skifter uddannelse undervejs eller vender tilbage til uddannelsessystemet efter flere år på arbejdsmarkedet.

Profilmodellen afspejler den nuværende uddannelsesadfærd. Modellen angiver, hvordan en 9. classesårgang vil uddanne sig, hvis årgangen sendes igennem det aktuelle uddannelsessystem og har samme adfærd, som hele befolkningen i det pågældende år.

17. Den nuværende regering har i sit regeringsgrundlag fastholdt 95 %-målsætningen, men inkluderer nu unge, som gennemfører en videregående uddannelse uden at have en ungdomsuddannelse. Denne gruppe udgør ca. 3-5 % af en ungdomsårgang. I denne undersøgelse anvender vi den tidligere måde at opgøre målsætningen på, da undersøgelsen er rettet specifikt mod de initiativer, der er sat i værk i de politiske aftaler for at fremme, at flere får en ungdomsuddannelse.

18. Figur 4 viser udviklingen i fremskrivningen af de sidste 20 års andele af en ungdomsårgang, der forventes at få en ungdomsuddannelse.

Figur 4 viser, at andelen af en ungdomsårgang, som Ministeriet for Børn og Undervisning forventer vil få en ungdomsuddannelse, steg fra ca. 76 % for 1990-årgangen til ca. 83 % for årgangene i slutningen af 90'erne og frem til 2000. Herefter faldt andelen frem til 2006-årgangen. I 2009 og 2010 steg andelen igen, og over 85 % af 2010-årgangen forventes at få en ungdomsuddannelse senest i 2035. Det er det højeste niveau i opfølgelsesperioden.

Figuren viser derudover, at andelen af en ungdomsårgang, der forventes at få en gymnasial uddannelse, er steget fra ca. 47 % for 1990-årgangen til ca. 60 % for 2010-årgangen. Andelen, der forventes at få en erhvervsuddannelse, steg frem til 2000-årgangen, men er efterfølgende faldet. Andelen er faldet fra ca. 38 % for 2006-årgangen til ca. 33 % for 2010-årgangen. Dermed er det i stigende grad gymnasierne, der trækker udviklingen i andelen af en ungdomsårgang med en ungdomsuddannelse.

19. Andelen af en ungdomsårgang med en gymnasial uddannelse og en erhvervsuddannelse svarer ikke til den samlede andel med en ungdomsuddannelse. Det skyldes bl.a., at ca. 10 % af en ungdomsårgang forventes at gennemføre både en gymnasial uddannelse og en erhvervsuddannelse.

20. Fremskrivningen i profilmodellen baserer sig som nævnt på den nuværende uddannelsesadfærd i befolkningen. Men denne adfærd afhænger af resultaterne af flere forhold, bl.a. hvor stor en andel af de unge der starter på en ungdomsuddannelse, hvilke uddannelser de starter på og den aktuelle gennemførelsesprocent på disse uddannelser.

I 2010 startede over 97.000 unge mellem 15 og 29 år på en ungdomsuddannelse. Ca. 50.000 startede på en gymnasial uddannelse, mens ca. 47.000 startede på en erhvervsuddannelse. Siden 2008 er andelen af 9. og 10. klasseselever, der tilmelder sig en ungdomsuddannelse direkte efter grundskolen, steget fra ca. 91 % i 2008 til ca. 94 % i 2010 og 2011. Samtidig steg andelen, der tilmelder sig en gymnasial uddannelse, fra ca. 63 % i 2008 til ca. 71 % i 2011, mens andelen, der tilmelder sig en erhvervsuddannelse, faldt fra ca. 26 % i 2008 til ca. 22 % i 2011.

I forhold til fremskrivningen er det også væsentligt, hvor stor en andel af dem som starter på en ungdomsuddannelse, der gennemfører den. Gennemførelsen har generelt været højere på de gymnasiale uddannelser. Her har andelen, der gennemfører uddannelsen, været ca. 86 % siden 2008, mens gennemførelsen uændret har været ca. 54 % på erhvervsuddannelserne. Det betyder, at jo større en andel af elever, der påbegynder en gymnasial uddannelse, jo højere en andel af ungdomsårgangen forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Stigningen i den forventede andel af en ungdomsårgang med en ungdomsuddannelse for 2009- og 2010-årgangen – som fremgår af figur 4 – skyldes således for det første, at en større andel af unge begynder på ungdomsuddannelserne, og for det andet, at flere af disse begynder på en gymnasial uddannelse, hvor gennemførelsesprocenten er højere end på en erhvervsuddannelse.

21. Ministeriet for Børn og Undervisning har oplyst, at det efter ministeriets opfattelse er en gruppe elever med svagere forudsætninger for at gennemføre en ungdomsuddannelse, som er kommet ind på især erhvervsuddannelserne de senere år. Derudover oplyser ministeriet, at konjunkturerne har stor betydning for, hvor mange der starter på og gennemfører en ungdomsuddannelse. Dels starter flere på en uddannelse, når der er lavkonjunktur, fordi der er færre ufaglærte stillinger på arbejdsmarkedet, dels er der færre praktikpladser, når der er lavkonjunktur, hvilket kan betyde, at færre kan gennemføre deres erhvervsuddannelse.

22. Ændringer i demografien, søgemønstre og konjunkturer kan derfor påvirke, hvordan en ungdomsårgang uddanner sig. En årgang kan derfor udvikle sin egen uddannelsesadfærd og vil ikke nødvendigvis ende samme sted, som profilmodellen fremskriver den til.

B. Formål, afgrænsning og metode

23. Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om Ministeriet for Børn og Undervisning har arbejdet målrettet for at understøtte målsætningen om, at mindst 95 % af en ungdomsårgang i 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse. Det har vi undersøgt ved at besvare følgende spørgsmål:

- Hvilke mål på ungdomsuddannelsesområdet styrer Ministeriet for Børn og Undervisning indsatsen og initiativerne efter?
- Ved Ministeriet for Børn og Undervisning, om initiativerne for at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse virker?

Afgrænsning og metode

24. Undersøgelsen er afgrænset til ungdomsuddannelser under Ministeriet for Børn og Undervisnings ressort. Det skyldes, at de politiske aftaler, der skal understøtte 95 %-målsætningen, primært er rettet mod ungdomsuddannelser under ministeriets ressort. Undersøgelsen strækker sig tidsmæssigt fra 2006, hvor Folketinget med globaliseringsaftalen besluttede at iværksætte 18 initiativer for at understøtte 95 %-målsætningen, til december 2011, hvor vi afsluttede vores undersøgelse. Hvor det er relevant, viser vi udviklingen i uddannelsesmønstre mv. over en længere periode end fra 2006.

25. I undersøgelsen har vi inddraget de centrale politiske aftaler på ungdomsuddannelsesområdet, som har skullet understøtte 95 %-målsætningen. Der er andre tiltag på Ministeriet for Børn og Undervisnings område, som understøtter målsætningen, fx trepartsaftalen fra 2007 og initiativer finansieret af satspuljemidler, men vi har valgt ikke at inddrage disse, da de ikke har været centrale i ministeriets indsats for at sikre 95 %-målsætningen.

En af de centrale aftaler, som vi behandler i undersøgelsen, er ungepakken, som blev indgået i forbindelse med finansloven for 2010. Aftalen indeholdt en kombineret indsats mellem Beskæftigelsesministeriet og Ministeriet for Børn og Undervisning. I denne undersøgelse ser vi alene på initiativerne på Ministeriet for Børn og Undervisnings område under aftalens indsatsområde "Flere 15-17-årige i uddannelse og job". Aftalen indeholdt desuden praktikpladsaftalen for 2010 "Forstærket indsats for flere praktikpladser". Initiativerne i denne aftale behandler vi dog som en særskilt praktikpladsaftale sammen med de øvrige 3 aftaler på praktikpladsområdet.

26. I undersøgelsen beskæftiger vi os med, hvordan Ministeriet for Børn og Undervisning forvaltningsmæssigt har styret indsatsen for at understøtte 95 %-målsætningen. Vi har derfor gennemgået grundlaget for at iværksætte initiativerne, lovgivningen omkring initiativerne og viden om effekten af initiativerne. I den sammenhæng har vi ikke vurderet initiativernes faglige begrundelse. De steder, hvor vi berører baggrunden for initiativerne, gør vi det alene med udgangspunkt i ministeriets egne overvejelser. I analysen af ministeriets evalueringer af de iværksatte initiativer har vi alene set på, om der i evalueringerne er fokus på initiativernes effekt. Vi har ikke foretaget en vurdering af evalueringernes kvalitet.

27. Vores fokusområde er den centrale styring af indsatsen for 95 %-målsætningen, og vi koncentrerer os derfor om Ministeriet for Børn og Undervisning. Vi afdækker ikke, hvordan erhvervsskoler, produktionsskoler, UU-centre mv. har bidraget til at understøtte målsætningen gennem fx deres brug af initiativerne, ligesom vi ikke undersøger, hvordan initiativerne har påvirket uddannelsesinstitutionerne og UU-centrenes øvrige aktiviteter.

28. Vi har i forbindelse med undersøgelsen deltaget i diverse konferencer og læst rapporter om ungdomsuddannelserne mv. samt besøgt og interviewet ledere fra udvalgte skoler, videnspersoner og repræsentanter fra ungdomsuddannelsesområdet. Det gælder:

- Ministeriet for Børn og Undervisning (UNI•C, Afdelingen for Ungdoms- og Voksenuddannelser, Vejledningskontoret, Kontor for Gymnasiale Uddannelser, Minister- og Ledelsessekretariatet, Kontor for Uddannelsesanalyse, Økonomikontor 2 og Kontor for Erhvervsfaglige Uddannelser, Egu og Produktionsskoler)
- 5 erhvervsskoler, ét gymnasium, én produktionsskole og ét UU-center
- UU-centrenes lederforening, Danske Erhvervsskoler – Lederne, Gymnasieskolernes Rektorforening, Center for Ungdomsforskning ved Aarhus Universitet (CEFU).

Selve revisionen har vi udført på grundlag af de politiske aftaler, der er indgået i perioden 2006-2010, som dækker perioden 2007-2012. I relation hertil har vi gennemgået forarbejder, relevant lovgivning, rapporter, undersøgelser, redegørelser, dataudtræk og andet materiale, som Ministeriet for Børn og Undervisning har udleveret og/eller udarbejdet.

29. Beretningen har i udkast været forelagt Ministeriet for Børn og Undervisning, hvis bemærkninger i videst muligt omfang er indarbejdet.

30. Bilag 2 indeholder en ordliste, der forklarer udvalgte ord og begreber.

III. Mål på ungdomsuddannelsesområdet

Ministeriet for Børn og Undervisning styrer efter, at mindst 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, men har ikke selv sat yderligere mål for indsatsen, dele af indsatsen eller initiativerne i forhold til at få flere til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Rigsrevisionen anbefaler, at Ministeriet for Børn og Undervisning fremover sætter mål for, hvad initiativerne enkeltvist eller i klynger skal præstere – både i relation til det langsigtede mål om, at mindst 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, og i relation til kortsigtede mål, fx i stil med måltallene for praktikpladsaftalerne.

Ministeriet for Børn og Undervisning har tilkendegivet, at der i højere grad kunne være opstillet delmål for, hvad de forskellige dele af indsatsen skulle bidrage med, så forventningerne til indsatsen og resultaterne ville være tydeliggjort.

31. Rigsrevisionen vurderer i dette kapitel, om Ministeriet for Børn og Undervisning har sat mål for indsatsen og initiativerne, så det er muligt for ministeriet at følge op på, om indsatsen virker efter hensigten.

For at kunne løfte 95 %-målsætningen er det væsentligt, at ministeriet har opstillet mål for, hvor og hvordan indsatsen samlet set skal understøtte målsætningen. Rigsrevisionen vurderer, at opstilling af mål for indsatsen, dele af indsatsen og enkeltvis eller klynger af initiativer kan bidrage med viden om, hvorvidt en indsats bevæger sig i den rigtige retning, og dermed øge muligheden for at justere indsatsen. Det er vigtigt at have fokus på initiativer, der betragtes som særligt vigtige, fx fordi de beslaglægger en væsentlig del af midlerne, eller fordi de er centrale for indsatsen for at løfte uddannelsesniveaet. Dermed kan ministeriet hurtigere reagere, hvis der er initiativer, der ikke lever op til de mål, som ministeriet har formuleret.

A. Ministeriet for Børn og Undervisnings mål for indsatsen og initiativerne

32. Rigsrevisionens undersøgelse af, om Ministeriet for Børn og Undervisning har mål for indsatsen og initiativerne, har vist følgende:

- Ministeriet for Børn og Undervisning arbejder alene efter den overordnede 95 %-målsætning i forhold til indsatsen på ungdomsuddannelserne. Det er dog efter Rigsrevisionens vurdering ikke særligt styringsrelevant, da målet dækker over alle ungdomsuddannelser, mens initiativerne i indsatsen primært er rettet mod erhvervsuddannelserne og uddannelsesvejledningen. Rigsrevisionen vurderer, at ministeriet meningsfuldt kunne have opbrudt 95 %-målsætningen i delmål for indsatsen, fx hvor meget erhvervsuddannelserne skal bidrage med i forhold til målsætningen, eller hvor meget bestemte grupper af unge skal bidrage med.

- Der er ikke i de politiske aftaler opstillet mål for de enkelte initiativer eller klynger af initiativer, men samlet set skal initiativerne understøtte 95 %-målsætningen. I praktikpladsaftalerne er der dog sat mål for antallet af ekstra praktikpladser, som initiativerne skal generere. Bortset fra dette har Ministeriet for Børn og Undervisning ikke opstillet mål for initiativerne i aftalerne – hverken på kort eller langt sigt. Ministeriet kunne selv have udvalgt centrale eller dyre initiativer og sat mål herfor for senere at kunne følge op på, om disse initiativer gør en positiv forskel i forhold til at hæve andelen af unge med en ungdomsuddannelse.
- De enkelte erhvervsskoler opstiller mål for indsatsen lokalt, da skolerne hvert år sætter mål for, hvor meget de hver især vil nedbringe frafaldet på erhvervsuddannelserne. Ministeriet for Børn og Undervisning aftaler målene med de enkelte skoler, men de lokale mål er ikke tænkt sammen med et samlet frafaldsmål på nationalt niveau. En sådan sammenkobling ville efter Rigsrevisionens opfattelse give en bedre og samlet forståelse af, om de igangsatte initiativer medvirker til at nedbringe frafaldet og dermed til at sikre 95 %-målsætningen.

Mål for den overordnede indsats

33. I velfærdsaftalen og i globaliseringsaftalen blev 95 %-målsætningen præsenteret som den overordnede målsætning for ungdomsuddannelsesområdet som helhed.

Ministeriet for Børn og Undervisning har ikke opbrudt 95 %-målsætningen i delmål og har ikke arbejdet med egentlige mål på indsatsniveau, fx specifikke mål for erhvervsuddannelsesområdet eller for bestemte grupper af unge. Det skyldes ifølge ministeriet, at aftalerne omkring 95 %-målsætningen ikke definerer yderligere mål.

Mål for initiativerne

34. Ministeriet for Børn og Undervisning har oplyst, at ministeriet ikke har opstillet mål for de enkelte initiativer eller klynger af initiativer i aftalerne, da intentionen med fx de oprindelige initiativer i globaliseringsaftalen var, at erhvervsskolerne som selvejende institutioner kunne anvende de initiativer, som de mente gav størst effekt i forhold til de lokale udfordringer.

Som nævnt er opstilling af mål efter Rigsrevisionens opfattelse væsentligt som udgangspunkt for styringen af indsatsen – også på initiativniveau. I det følgende gennemgår vi derfor formålet med aftalerne, og om ministeriet har opstillet eventuelle supplerende mål, som er relevante for styringen af indsatsen. Her fokuserer vi på målbare mål, fx mål for, hvor mange der på kort sigt vil blive påvirket af et initiativ eller klynger af initiativer, og mål for, hvor mange der som følge heraf på langt sigt vil gennemføre en ungdomsuddannelse.

Globaliseringsaftalen (2007-2009)

35. I globaliseringsaftalen indgik der 18 initiativer fordelt på de 5 indsatsområder, som var rettet mod de erhvervsrettede ungdomsuddannelser og unge med svage forudsætninger og/eller med risiko for ikke at påbegynde en ungdomsuddannelse. Boks 2 viser de 18 initiativer fordelt på indsatsområder.

BOKS 2. GLOBALISERINGSAFTALENS INITIATIVER TIL AT FÅ ALLE UNGE TIL AT GENNEMFØRE EN UNGDOMSUDDANNELSE**De erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal styrkes, herunder efteruddannelsen af lærere mv.**

- Efteruddannelse af lærere
- Bedre skolemiljø
- Styrkelse af kvalitetssikring og -udvikling.

Indsatsen for unge med svage forudsætninger skal styrkes

- Særlige grundforløb på erhvervsuddannelserne samt et mere praksisnært grundforløb
- Mentorordning, kontaktlærerordning samt styrket social og psykologisk rådgivning
- Modernisering af erhvervsgrunduddannelsen
- Handlingsplan for øget gennemførelse samt indsatsaftaler med skoler med store frafaldsproblemer
- Bedre vejledning, herunder korte praktikophold i virksomheder
- Målretning af produktionsskoleforløb, så de som hovedregel indeholder meritgivende forløb til kompetencegivende uddannelse.

Indsatsen for flere praktikpladser skal øges

- Øget praktikpladsopsøgende indsats og vejledning
- Kampagne for flere praktikpladser
- Flex-kombinationsaftaler og korte uddannelsesaftaler.

Omfanget af erhvervsrettede ungdomsuddannelsesstilbud skal øges

- Individuelle erhvervsuddannelser
- Trin og niveaudeling
- Bedre og hurtigere uddannelsesdækning af nye beskæftigelsesområder.

Tidlig indsats over for unge med risiko for ikke at påbegynde en ungdomsuddannelse

- Tidlig og differentieret vejledning
- Mentorordning for særligt udsatte
- Systematisk opsøgende indsats efter folkeskolen.

Initiativerne er yderligere beskrevet i bilag 1.

Ministeriet for Børn og Undervisning har oplyst, at de 18 initiativer blev valgt ud fra en vurdering af, om de samlet set kunne få flere til at gennemføre en ungdomsuddannelse, og en prioritering af, at initiativerne skulle kunne gennemføres uden store merudgifter. De 18 udvalgte initiativer var dels helt nye initiativer, dels initiativer, der havde været afprøvet i praksis eller i forvejen var udbredt blandt skolerne.

36. I globaliseringsaftalen blev der ikke opstillet mål for initiativerne eller indsatsområderne, og Ministeriet for Børn og Undervisning har ikke opstillet yderligere mål – hverken på indsatsniveau eller initiativniveau.

Flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012

37. I flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012 blev 13 af de 18 initiativer fra globaliseringsaftalen vedrørende erhvervsuddannelserne videreført. Derudover blev der tilføjet 3 nye initiativer: "Styrket indsats for øget gennemførelse på hovedforløbet", "Erhvervsuddannelsernes omdømme" og "Kvalitetsudviklingspulje". I aftalen er der hverken opstillet kortsigtede mål for initiativerne eller langsigtede mål for, hvor meget de enkelte initiativer eller indsatsområder i aftalen vil betyde for, at flere unge får en ungdomsuddannelse. Ministeriet for Børn og Undervisning har ikke opstillet yderligere mål – hverken på indsatsniveau eller initiativniveau.

Ungepakken (2010-2012)

38. Formålet med ungepakken var ved hjælp af nye redskaber – særligt på vejledningsområdet – at hæve andelen af 15-17-årige, der kommer i gang med og på sigt gennemfører en ungdomsuddannelse. Ministeriet for Børn og Undervisning vurderede i efteråret 2009, at der var ca. 21.000 15-17-årige, der årligt i perioden 2010-2012 ikke ville være under uddannelse, enten fordi de var sprunget fra en uddannelse, eller fordi de aldrig var startet på en. Det er den væsentligste grund til, at ungepakken er målrettet de 15-17-årige og UU-centrenes vejledning af denne gruppe.

Ministeriet vurderede, at ca. 7.000 af disse 21.000 unge ville indgå i målgruppen for initiativerne i ungepakken i 2011 og 2012, mens de resterende 15-17-årige fx ville være i beskæftigelse eller i uddannelsesforberedende aktiviteter.

Målgruppen for initiativerne i ungepakken er dermed defineret, og initiativerne retter sig derfor mod at få denne gruppe i uddannelse. Ministeriet har ikke på baggrund af initiativerne i ungepakken – enkeltvist eller i klynger – sat yderligere mål for, hvor mange af de unge i målgruppen der på kort sigt skulle modtage vejledningsindsatsen og på langt sigt skulle gennemføre en ungdomsuddannelse.

Praktikpladsaftalerne (2009-2011)

39. Formålet med praktikpladsaftalerne har været at modvirke en stigende mangel på praktikpladser. Ministeriet for Børn og Undervisning vurderede i forbindelse med aftalerne, at den økonomiske krise var den primære årsag til, at antallet af indgåede uddannelsesaftaler fra efteråret 2008 var faldet drastisk. I modsætning til de øvrige aftaler har praktikpladsaftalerne ikke kun været målrettet de unge, der var i risikogruppen for ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse. Formålet med aftalerne har været at skaffe flere praktikpladser og dermed begrænse risikoen for, at en bredere gruppe af erhvervsskoleelever ikke ville kunne gennemføre deres uddannelse.

40. I 3 af aftalerne om flere praktikpladser er der klare mål for, hvor mange nye praktikpladser initiativerne i aftalerne skal føre til. Kun "Aftale om en praktikpladspakke" (2009) indeholdt ikke mål for antal praktikpladser. Tabel 1 viser målene for antallet af ekstra praktikpladser i praktikpladsaftalerne.

Praktikpladsaftaler

"Aftale om en praktikpladspakke" (gældende for 2009).

"Aftale om udvidelse af skolepraktikken i 2009".

"Forstærket indsats for flere praktikpladser" (gældende for 2010).

"Aftale om flere praktikpladser i 2011".

Uddannelsesaftale

En aftale mellem en virksomhed og en erhvervsskoleelev om et praktikforløb.

Tabel 1. Mål for antallet af ekstra praktikpladser i praktikpladsaftalerne (Antal)

Aftale	Private praktikpladser	Skolepraktikpladser	Praktikpladser i kommuner og regioner	Praktikpladser i staten
Udvidelse af skolepraktikken i 2009	-	1.488	-	-
Forstærket indsats for flere praktikpladser (i 2010)	1.650	1.500	1.650	200
Fleere praktikpladser i 2011	5.200	1.500	1.950	250

Tabel 1 viser, at målene for antallet af private praktikpladser steg fra 1.650 i aftalen for 2010 til 5.200 i aftalen for 2011. I alle 3 aftaler har målet om flere skolepraktikpladser været ca. 1.500. I aftalen for 2011 blev måltallet for kommunale og regionale praktikpladser øget til 1.950, hvilket var 300 flere pladser end måltallet i aftalen for 2010, mens måltallet for praktikpladser i staten blev øget fra 200 til 250.

41. Måltallene for de ekstra praktikpladser er fastsat på baggrund af forskellige situationer. Fx er måltallene for de ekstra private praktikpladser i 2010 og 2011 fastsat ud fra antallet af praktikpladser i 2009. De ekstra praktikpladser i skolepraktik og i staten er fastsat som supplement til de oprindeligt aftalte kvoter for 2009. Måltallene for ekstra praktikpladser i kommuner og regioner ligger ud over det antal praktikpladser, der blev aftalt for social- og sundhedshjælperne, social- og sundhedsassistenterne og den pædagogiske grunduddannelse i trepartsforhandlingerne i 2007. Det samlede måltal for praktikpladser i kommuner og regioner er herefter 17.744 for 2011.

Måltallene for praktikpladserne er direkte mål for, hvor mange praktikpladser den samlede indsats skal kaste af sig.

Mål for den lokale indsats på erhvervsskolerne

42. Med globaliseringsaftalen blev der indført et initiativ om handlingsplaner for øget gennemførelse på erhvervsskolerne. I handlingsplanerne skal erhvervsskolerne hvert år opstille mål for, hvor meget frafaldet på deres skole skal ned, og derudover formulere en plan for, hvilke forskellige initiativer/redskaber de vil anvende i deres lokale indsats mod frafaldet. Skolerne opstiller ofte 3-4 mål med forskellig forventet effekt for frafaldet. Boks 3 viser formålet med handlingsplanerne.

BOKS 3. ERHVERVSSKOLERNES HANDLINGSPLANER FOR ØGET GENNEMFØRELSE

Alle erhvervsskoler skal hvert år udarbejde en handlingsplan for øget gennemførelse, som skal godkendes af Ministeriet for Børn og Undervisning. I handlingsplanen skal skolen hvert år redegøre for præcise mål og strategier for, hvilke redskaber skolen vil anvende for at nedbringe frafaldet, og hvor meget skolen forventer at nedbringe frafaldet. Handlingsplanen beskriver dermed de initiativer i indsatsen, som skolen prioriterer som vigtigst for at nå 95 %-målsætningen.

Hvert år opgøres det, om den enkelte skole har opfyldt sit mål for nedbringelse af frafald.

Ministeriet for Børn og Undervisning følger hvert år op på handlingsplanerne og kan derved se, hvilke initiativer erhvervsskolerne prioriterer, dvs. hvilke initiativer de enkelte skoler forventer vil have den største effekt for lige præcis deres elever.

Flere praktikpladser i trepartsaftalen fra 2007

I 2007 indgik regeringen, KL, Danske Regioner, LO og AC aftale om at øge den årlige dimensionering af uddannelserne til social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistent med 1.100 pladser årligt og pædagogisk grunduddannelse med 1.000 pladser årligt i perioden 2008-2015.

43. Ministeriet for Børn og Undervisning gennemgår hver enkelt handlingsplan og tager stilling til, om den enkelte skoles mål for at nedbringe frafaldet er tilstrækkeligt ambitiøst. Er målene ikke det, går ministeriet i dialog med den enkelte skole om, hvad der skal til, for at ambitionsniveauet kan løftes. Boks 4 viser et eksempel på et mål fra en handlingsplan, hvor en erhvervsskole har sat mål for, hvor meget initiativerne forventes at nedbringe frafaldet.

BOKS 4. UDDRAG FRA EN HANDLINGSPLAN

I 2011 iværksætter skolen 4 særlige indsatsområder for at nedbringe frafaldet:

Skolen i en vækst dagsorden

Initiativet forventes at skabe et motiverende undervisningsforløb, hvor erhvervslivets behov for udvikling inddrages i undervisningen, hvilket forventes at nedbringe frafaldet med 1 % på grundforløbet og 0,5 % på hovedforløbet.

It i undervisningen

Initiativet skal tiltrække og motivere elever ved hjælp af øget anvendelse af it i undervisningen, hvilket forventes at nedbringe frafaldet med 1 % på grundforløbet og 0,5 % på hovedforløbet.

Sammenhængende studiemiljø

Initiativet skal skabe et attraktivt skole- og læringsmiljø, som skal tiltrække nye elever og sikre god trivsel for eleverne, hvilket forventes at nedbringe skolens frafald med 1 %.

Pædagogiske læringsstile

Initiativet skal bl.a. motivere eleverne ved at udfordre den måde, eleverne bedst lærer på, hvilket forventes at kunne nedbringe frafaldet med 2 % på grundforløbet.

44. Ministeriet for Børn og Undervisning kan ved hjælp af handlingsplanerne vurdere, hvor anvendte initiativerne er, og efterfølgende sammenholde initiativerne med udviklingen i gennemførelsen på de enkelte skoler.

Målene i handlingsplanerne er dog de eneste mål, som sættes for både den lokale indsats og den overordnede indsats. Som nævnt er disse mål sat af den enkelte skole og gælder alene for skolen. Erhvervsskolernes lokale mål for indsatsen mod frafald modsvares ikke af et nationalt mål for, hvor meget frafaldet samlet set skal ned på erhvervsuddannelserne.

IV. Opfølgning på initiativerne på ungdomsuddannelsesområdet

Ministeriet for Børn og Undervisning har evalueret en række initiativer og følger udviklingen på ungdomsuddannelsesområdet ved både at overvåge praktikpladsområdet, vejledningsområdet og frafaldet på erhvervsuddannelserne.

Ministeriet for Børn og Undervisning kan dog ikke koble udviklingen på ungdomsuddannelsesområdet sammen med de iværksatte initiativer. Rigsrevisionen vurderer derfor, at ministeriet ikke ved, om initiativerne er de rette til at indfri målsætningen.

Ministeriet for Børn og Undervisning følger udviklingen i andelen af unge med en ungdomsuddannelse via profilmodellen. Modellen afspejler perspektiverne i udviklingen, men det er nødvendigt at supplere modellens resultater med viden om den faktiske udvikling for at kunne styre indsatsen.

Ministeriet for Børn og Undervisning kan fremover via Ungedatabasen følge, om og hvor de 15-29-årige er i uddannelse. Derfor anbefaler Rigsrevisionen, at ministeriet aktivt anvender disse oplysninger om de unges aktuelle og reelle uddannelsessituation til at følge op på og løbende målrette indsatsen.

45. Rigsrevisionen undersøger i dette kapitel, hvordan Ministeriet for Børn og Undervisning følger op på, om initiativerne i indsatsen medvirker til, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse. For det første vurderer vi ministeriets opfølgning på udviklingen i unges uddannelsesniveau. For det andet vurderer vi, hvad ministeriets evalueringer af initiativerne har vist om effekten af initiativerne. For det tredje vurderer vi, om ministeriet ved, hvordan det går på kerneområderne for indsatsen, ved at se på, om ministeriet løbende kan følge frafaldet på erhvervsuddannelserne, praktikpladssituationen og vejledningen af unge, der er i risiko for ikke at få en ungdomsuddannelse.

A. Monitorering af unge med en ungdomsuddannelse

46. Rigsrevisionens undersøgelse af, hvordan ministeriet følger udviklingen i andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse, har vist følgende:

- Ministeriet for Børn og Undervisning følger udviklingen i andelen af unge med en ungdomsuddannelse ved hjælp af profilmodellen. Modellen giver et bud på, hvad en ungdomsårgangs uddannelsesniveau vil være op til ca. 25 år efter, årgangen har afsluttet 9. klasse. Det er efter Rigsrevisionens opfattelse nyttigt at have solide antagelser om de langsigtede perspektiver i udviklingen i befolkningens uddannelsesniveau, men modellens resultater kan ikke stå alene i forhold til at styre en indsats.

- Ministeriet for Børn og Undervisning har først fra efteråret 2011 kunnet følge det aktuelle antal unge, der ikke er i uddannelse, ved hjælp af Ungedatabasen. Rigsrevisionen vurderer, at ministeriet med Ungedatabasen endelig får en måde, hvorpå ministeriet kan følge den aktuelle og reelle uddannelsessituation for unge. Det giver ministeriet et datagrundlag, der er relevant i forhold til at styre 95 %-indsatsen i den rigtige retning.

Ministeriet for Børn og Undervisnings metode til at følge unge med en ungdomsuddannelse

47. Ministeriet for Børn og Undervisning følger andelen af unge med en ungdomsuddannelse i profilmodellen. Modellen angiver, hvordan en 9. klassesårgang vil uddanne sig, hvis eleverne på deres vej gennem uddannelsessystemet vil have samme adfærd (fx gennemførelsesprocenter og elevernes overgange mellem uddannelser), som er kendt i fremskrivningsåret.

Da profilmodellen er en fremskrivningsmodel, er det vigtigt at være opmærksom på følgende: Modellen opgør ikke, hvor stor en andel af en ungdomsårgang der reelt gennemfører en ungdomsuddannelse, men hvordan uddannelsesadfærden forventes at være for en ungdomsårgang i de næste 25 år. Hvis man skal følge udviklingen i det faktiske uddannelsesniveau for en ungdomsårgang, tager det tid, da det typisk varer 4-7 år, før hovedparten af en ungdomsårgang har gennemført en ungdomsuddannelse.

48. Profilmodellen giver Ministeriet for Børn og Undervisning solide antagelser om perspektiverne i udviklingen i befolkningens uddannelsesniveau. Fremskrivningerne giver dog ikke et billede af udviklingen her og nu, og ministeriet kan derfor ikke bruge modellens resultater til efterfølgende at analysere, hvilke faktorer der påvirker udviklingen. Modellens resultater kan derfor ikke stå alene i forhold til at styre indsatsen.

49. Ministeriet for Børn og Undervisning har indtil videre ikke fulgt den faktiske uddannelsesadfærd for unge, men i efteråret 2011 har ministeriet – som led i ungepakken – fået et nyt værktøj (Ungedatabasen) til at følge de unge i uddannelse. Boks 5 beskriver, hvilke oplysninger der ligger i Ungedatabasen.

BOKS 5. UNGEDATABASEN

Ungedatabasen bygger på data fra UU-centre, ungdomsuddannelsesinstitutioner, folkeskoler, SKATs eIndkomstregister og SU-systemet.

For de 15-17-årige er der informationer om plan for uddannelse og aktiviteter, uddannelsesstatus, beskæftigelsesstatus og foranstaltninger efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. For de 18-24-årige er der informationer om uddannelsesstatus og beskæftigelsesstatus. For de 25-29-årige er der informationer om uddannelsesstatus.

Databasen blev sat i drift pr. 1. januar 2011, og Ministeriet for Børn og Undervisning er dataansvarlig for databasen.

Ministeriet for Børn og Undervisning, myndigheder, fx UU-centre og jobcentre, og uddannelsesinstitutioner kan i Ungedatabasen få et samlet aktuelt overblik over de unges status i forhold til uddannelse og beskæftigelse samt udviklingen heri.

Note: Databasen medtager alle unge, dvs. at fx udenlandske studerende, der har en udenlandsk grundskoleuddannelse, også indgår i databasen, mens profilmodellen alene ser på de unge, som har en dansk grundskoleuddannelse.

Ungedatabasen indeholder altså data om den uddannelses- og beskæftigelsesmæssige status for hver enkelt ung mellem 15 og 29 år uden en ungdomsuddannelse. Databasen bruges som et værktøj i UU-centrene til at følge, om de unge er under uddannelse, i beskæftigelse mv.

50. Ministeriet for Børn og Undervisning har oplyst, at det med det fælles datagrundlag i Ungedatabasen nu er muligt at skabe et aktuelt statistisk grundlag for at følge den faktiske udvikling i de unges uddannelses- og beskæftigelsesstatus. Dermed kan ministeriet hele tiden få et aktuelt billede af det reelle uddannelsesniveau blandt de 15-29 årige.

Hvor Ungedatabasen vil kunne give et tidstro billede af uddannelsesadfærden blandt unge, giver profilmodellen et bud på, hvordan hele ungdomsårgangen på baggrund af den aktuelle uddannelsesadfærd vil klare sig i uddannelsessystemet de næste 25 år.

B. Ministeriet for Børn og Undervisnings kobling af initiativer og resultater – evalueringer af initiativerne

51. Rigsrevisionens undersøgelse af Ministeriet for Børn og Undervisnings evalueringer af initiativerne i indsatsen har vist følgende:

- Evalueringer af initiativerne har været et krav i alle de politiske aftaler undtagen flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012. Evalueringerne har skullet bidrage til politiske drøftelser om, hvorvidt initiativerne skulle fortsætte, justeres eller ophøre. På nuværende tidspunkt er globaliseringsaftalen og praktikpladsaftalerne evalueret, mens ungepakken skal evalueres i 2012.
- Ministeriet for Børn og Undervisning har på baggrund af evalueringerne været i stand til at vurdere, om initiativerne er implementeret og i et vist omfang også, om der er sket en ændring på det område, som initiativerne har været rettet mod. Men ministeriet har ikke kunnet udlede af evalueringerne, om ændringerne kunne tilskrives initiativerne.
- Ingen af evalueringerne har givet grundlag for at vurdere, om initiativerne bidrager til, at flere gennemfører en ungdomsuddannelse. Efter Rigsrevisionens opfattelse betyder det, at det er vanskeligt at bruge evalueringsresultaterne som grundlag til at tage beslutninger om initiativers videreførelse eller indsatsens retning, da Ministeriet for Børn og Undervisning ikke kender initiativernes effekt.
- Da der ikke har været formuleret mål for initiativerne, har Ministeriet for Børn og Undervisning ikke kunnet sandsynliggøre, om ændringer i indhold og omfang svarede til det, der kunne forventes på evalueringstidspunktet. Dette ville efter Rigsrevisionens opfattelse ellers have kvalificeret ministeriets bud på, om initiativerne og indsatsen samlet set var på vej i den rigtige retning og i rette tempo.
- Rigsrevisionen finder det positivt, at Ministeriet for Børn og Undervisning har oplyst, at ministeriet fremadrettet vil have endnu større fokus på, at nye initiativer hviler på generel viden om effekt.

Ministeriet for Børn og Undervisnings evalueringer

52. Evalueringer er en måde at undersøge sammenhængen mellem udviklingen på et område og de initiativer, som er iværksat for at ændre visse af forholdene på området. Vi har derfor undersøgt, om Ministeriet for Børn og Undervisnings evalueringer af initiativerne har givet viden om, hvorvidt initiativerne medvirker til, at flere gennemfører en ungdomsuddannelse. Tabel 2 viser, hvilke krav der er i aftalerne om evaluering af initiativerne og formålet med evalueringerne.

Tabel 2. Evaluering af initiativerne i aftalerne

Aftale	Krav om evaluering	Formål med evaluering
Globaliseringsaftalen	Evaluering i 1. halvår 2009.	Evalueringerne skulle sikre, at der skete en vurdering af det enkelte initiativs effekt, bl.a. i forhold til de opstillede succeskriterier og mål. Evalueringen skulle danne grundlag for de politiske drøftelser i 2009.
Praktikpladspakke Udvidelse af skolepraktikken i 2009 Forstærket indsats for flere praktikpladser	Evaluering i efteråret 2010.	Evaluering med henblik på eventuel videreførelse, aftrapning, afvikling eller ændring af ordningen efter 2010.
Fleire praktikpladser i 2011	Evaluering i efteråret 2011.	Evalueringen skulle vurdere effekten af initiativerne.
Flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012	Intet krav om evaluering i aftalen.	–
Ungepakken	Evalueringen skal foreligge ultimo 2012.	Evalueringen skal skabe grundlag for at vurdere den reelle effekt af de enkelte initiativer.

Som det fremgår af tabel 2, er det som led i alle aftaler – undtagen flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012 – besluttet, at initiativerne skal evalueres. Evalueringen af ungepakken forventes at foreligge ultimo 2012. Tabellen viser derudover, at formålet med alle evalueringer har været at vurdere effekten af initiativerne og dermed give aftalepartierne et grundlag for at beslutte, om initiativerne skal fortsætte, justeres eller ophøre.

53. Da evalueringerne af initiativerne har skullet og skal indgå i genforhandlingerne af aftalerne, er der forskel på, hvor lang tid initiativerne har været i gang, inden de er blevet eller bliver evalueret. Det skyldes primært 2 forhold. For det første dækker aftalerne forskellige perioder: praktikpladsaftalerne er 1-årige, mens globaliseringsaftalen og ungepakken er 3-årige. For det andet bliver alle initiativer i den enkelte aftale ikke nødvendigvis iværksat samtidigt. Fx kan implementeringen af et initiativ tage længere tid, hvis det kræver ny lovgivning.

54. I det følgende præsenterer vi resultaterne fra evalueringerne af globaliseringsaftalen og praktikpladsaftalerne, og til sidst skitserer vi den igangværende evaluering af ungepakken.

Globaliseringsaftalen

55. Globaliseringsaftalen blev evalueret i 1. halvår 2009. Evalueringen fokuserede på implementering og anvendelse mv. af de 18 initiativer. Evalueringen tog ikke udgangspunkt i opstillede mål for initiativerne. Derfor skabte evalueringen ikke et grundlag for at vurdere initiativernes effekt i forhold til opstillede mål for initiativerne hver for sig eller for indsatsen generelt.

Evalueringen af de 18 initiativer viste kun i få tilfælde indikationer på virkning. For initiativet "Bedre vejledning, herunder korte praktikophold i virksomheder", som skulle styrke erhvervs-skolernes vejledning om uddannelsesmuligheder, praktik og erhvervs muligheder i erhvervsuddannelsens grundforløb, viste evalueringen bl.a., at eleverne tidligere gik i gang med at søge en praktikplads, og at der var mindre fravær og frafald. Ministeriet for Børn og Undervisning så denne ændring i adfærden blandt eleverne som en indikation på initiativets virkning.

Ministeriet konkluderede på baggrund af evalueringen, at det var for tidligt at vurdere, om initiativerne havde haft effekt på andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse. Dette skyldtes ifølge ministeriet, at initiativerne havde haft en meget kort levetid inden evalueringen.

Praktikpladsaftalerne

56. Ministeriet for Børn og Undervisning evaluerede de første 3 praktikpladsaftaler samlet i august 2010 og praktikpladsaftalen for 2011 i oktober 2011. Evalueringerne indeholdt en opgørelse af, om målet for antallet af praktikpladser i private virksomheder, kommuner, regioner og staten var opfyldt, en opgørelse over antallet af elever i skolepraktik og en status for de øvrige initiativer for henholdsvis 1. halvår 2010 og 1. halvår 2011. Evalueringerne havde dermed karakter af statusopgørelser.

57. Ministeriet for Børn og Undervisning har i forbindelse med evalueringen af praktikpladsaftalen for 2011 ("Status på aftale om 'Flere praktikpladser i 2011' – 1. halvår 2011") opgjort resultaterne af indsatsen for at skabe flere praktikpladser i 2010. Boks 6 viser et udsnit af disse resultater.

BOKS 6. RESULTATER PÅ PRAKTIKPLADSOMRÅDET FOR 2010

- Der blev indgået 4.944 ekstra private praktikpladser i 2010 i forhold til målet om 1.650 pladser.
- Der blev indgået 1.998 ekstra offentlige praktikpladser i 2010 i forhold til målet om 1.850 pladser i stat, kommuner og regioner.
- Der blev optaget ca. 1.044 elever i skolepraktik inden for kvoten på 1.500 ekstra pladser.

Kilde: "Status på aftale om 'Flere praktikpladser i 2011' – 1. halvår 2011".

Som det fremgår af boks 6, blev der indgået både flere private og offentlige praktikpladser end målsat i aftalen for 2010.

58. Antallet af praktikpladser var dermed større end forventet, men antallet af praktikplads-søgende elever steg samtidig fra ca. 4.500 i juni 2007 til ca. 9.000 i juni 2010. Ifølge udspillet til praktikpladsaftalen for 2011 skyldtes denne stigning bl.a. demografiske ændringer (dvs. større ungdomsårgange), og at uddannelsesaftalerne gennemsnitligt var blevet kortere. Derfor blev det i aftalen om flere praktikpladser i 2011 et hovedfokus at øge virksomhedernes incitament til at indgå længere uddannelsesaftaler. Dette skete ved at forhøje præmien og bonussen til virksomhederne for at ansætte en elev fra 50.000 kr. til 70.000 kr. Samtidig blev tidspunktet for udbetalingen af præmier og bonusser til praktikpladsvirksomheder også ændret for at stimulere, at virksomhederne indgik længere uddannelsesaftaler med eleverne.

"Handlingsplanerne for øget gennemførelse"

Initiativet er blevet evalueret 2 gange. Første gang i 2008 som bidrag til skolernes og Ministeriet for Børn og Undervisnings fortsatte arbejde med handlingsplaner og igen i 2009 som en del af den samlede evaluering af globaliseringsinitiativerne.

Præmie og bonus

Når en privat virksomhed indgår en uddannelsesaftale – aftale om praktikforløb – med en ny erhvervs-skoleelev, kan virksomheden få udbetalt en præmie hver måned i prøvetiden. Når prøvetiden er afsluttet, og hvis uddannelsesaftalen fortsætter, kan virksomheden få udbetalt en bonus.

For uddannelsesaftaler indgået fra og med den 15. november 2010 kan en virksomhed få udbetalt op til 18.000 kr. i præmie og 4 rater a 13.000 kr. i bonus, dvs. at en virksomhed kan få udbetalt op til 70.000 kr. i præmie og bonus.

I boks 7 fremgår de foreløbige resultater af evalueringen af praktikpladsaftalen for 2011. Det skal bemærkes, at resultaterne kun dækker 1. halvår 2011.

**BOKS 7. RESULTATERNE FOR EVALUERINGEN AF PRAKTIKPLADSAFTALEN FOR 2011
(HALVÅRSRESULTATER)**

- I 1. halvår 2011 var 2.013 af de ekstra 5.200 private praktikpladser realiseret.
- I 1. halvår 2011 var 8.593 af de aftalte 17.744 praktikpladser i kommuner og regioner realiseret.
- I 1. halvår 2011 var ca. 149 af de ekstra 250 praktikpladser i staten realiseret.
- I 1. halvår 2011 var ca. 590 elever optaget i skolepraktik inden for kvoten på 1.500 ekstra pladser.

Kilde: "Status på aftale om 'Flere praktikpladser i 2011' – 1. halvår 2011".

Det er vanskeligt at udlede noget endeligt om, hvorvidt måltallene for 2011 nås på baggrund af halvårsresultaterne, men resultaterne viser, at ca. 39 % af de ekstra praktikpladser på det private område er oprettet. Det samme gælder for 48 % af de aftalte praktikpladser i kommuner og regioner. Opfølgningen her går på det samlede antal praktikpladser og ikke på det måltal, der, jf. tabel 1, blev sat for området. Dette skyldes den valgte opgørelsesmetode. På skolepraktikområdet er der ca. 900 pladser tilbage inden for den ekstra kvote på 1.500 pladser. Evalueringen viser også, at uddannelsesaftalerne er forlænget med gennemsnitligt 35 dage.

59. Ministeriet for Børn og Undervisning konkluderede i de 2 evalueringer af praktikpladsaftalerne, at initiativerne har haft positive effekter. Rigsrevisionen kan dog ikke ud af evalueringerne se, at ministeriet har undersøgt sammenhængen mellem resultater og initiativer, fx om den forhøjede præmie og bonus har haft betydning for det øgede antal private praktikpladser. Der er i evalueringerne heller ingen konkrete betragtninger over sammenhængen mellem antallet af praktikpladser mv. og betydningen for effekten på andelen af unge, der gennemfører en erhvervsuddannelse.

Ungepakken

60. I aftalen om ungepakken fremgik det, at der allerede i etableringsfasen i 2010 skulle igangsættes en evaluering for at tilvejebringe et grundlag, der reelt kan vise effekten af de enkelte initiativer. Evalueringen afsluttes først i slutningen af 2012 og baseres på løbende dataopsamling mv., der følger de enkelte initiativers implementering og forankring i praksis. Ministeriet for Børn og Undervisning har oplyst, at evalueringen skal belyse samspillet mellem initiativerne i ungepakken, herunder om initiativerne understøtter og supplerer hinanden, eller om der er initiativer, der virker modsat i forhold til andre initiativer. Ministeriet forventer endvidere, at evalueringen reelt belyser effekten af hvert enkelt initiativ for at få reel anvendelsesværdi for den politiske beslutningstagning.

Ministeriet har oplyst, at ministeriet fremadrettet vil have endnu større fokus på, at nye initiativer hviler på generel viden om effekt, bl.a. ved en mere systematisk og resultatorienteret vidensopsamling på anvendelsen af ministeriets forsøgs- og udviklingsmidler og generelle forsøgsprogrammer med inddragelse af interessenter. Dette vil bl.a. ske ved evalueringen af ungepakken.

C. Udviklingen på indsatsens kerneområder

61. Rigsrevisionens undersøgelse af, om Ministeriet for Børn og Undervisning følger udviklingen i frafaldet på erhvervsuddannelserne, praktikpladsområdet og vejledningsområdet, har vist følgende:

- Ministeriet for Børn og Undervisning følger frafaldet på erhvervsuddannelserne. Udviklingen viser, at det tidlige frafald på erhvervsuddannelsernes grundforløb er faldet, mens frafaldet i skoleåret 2010/2011 er steget på hovedforløbene. Ministeriet kan ikke ud fra ministeriets overvågning af frafaldet se, om initiativerne på erhvervsuddannelsesområdet har haft betydning for, om frafaldet på grundforløbet er mindsket, og om flere gennemfører en erhvervsuddannelse.
- Ministeriet for Børn og Undervisning følger praktikpladsområdet tæt. Den nuværende situation på praktikpladsområdet er, at ca. 8.500 elever mangler en praktikplads. Ministeriet kan ikke se, om praktikpladsaftalernes initiativer har afhjulpet manglen på praktikpladser, og hvilken betydning udviklingen på praktikpladsområdet har for andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse.
- Ministeriet for Børn og Undervisning følger fra 2011 vejledningsområdet via Unge-databasen. Her vil ministeriet på sigt kunne følge, om unge mellem 15 og 29 år uden en ungdomsuddannelse er under uddannelse eller i beskæftigelse. Gruppen af unge mellem 15 og 17 år uden en ungdomsuddannelse, der hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse, er mindre, end ministeriet i 2009 forventede, den ville være. Dette skyldes bl.a. et mere nuanceret datagrundlag og en ændret opgørelse af målgruppen. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at vurdere, hvor stor en del af reduktionen der kan tilskrives initiativerne på vejledningsområdet.

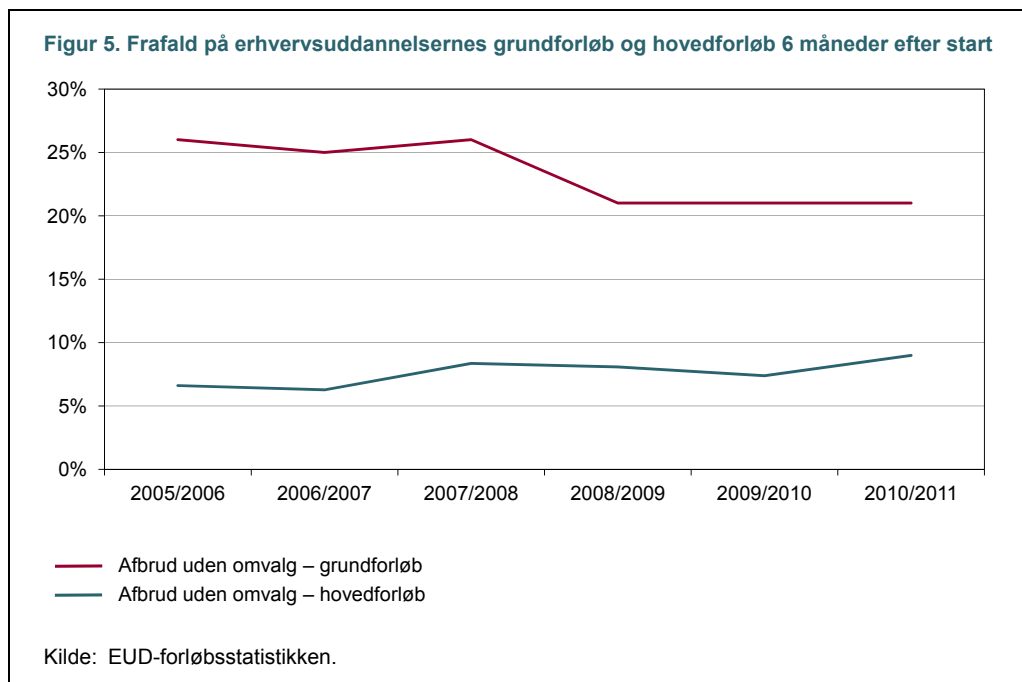
Frafaldet på erhvervsuddannelserne

62. Fastholdelsen af eleverne i erhvervsuddannelserne har været en grundsten i indsatsen. I oplæggene til indsatsen er det forudsat, at hvis 95 %-målsætningen skal opfyldes, skal frafaldet på erhvervsuddannelserne reduceres. I globaliseringsaftalen blev der iværksat en række initiativer for at mindske frafaldet på erhvervsuddannelsernes 1. del (grundforløbet). I flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012 blev der indført nye initiativer til at mindske frafaldet på erhvervsuddannelsernes 2. del (hovedforløbet).

63. Ministeriet for Børn og Undervisning følger via EUD-forløbsstatistikken, hvor mange elever der går ind og ud af erhvervsuddannelserne. Her findes oplysninger om erhvervsskoleelevernes uddannelsesstatus i op til 30 måneder efter påbegyndt grundforløb og hovedforløb, bl.a. om eleven fuldfører eller afbryder uddannelsen, og om eleven, der afbryder sin uddannelse, fortsætter med en anden erhvervsuddannelse eller går helt ud.

64. Ministeriet for Børn og Undervisning bruger elevens uddannelsesstatus 6 måneder efter, at eleven har påbegyndt sit grundforløb eller hovedforløb, som indikator for udviklingen i frafaldet på erhvervsuddannelserne. Ministeriet skelner mellem *afbrud med omvalg*, hvor eleven afbryder en uddannelse og starter på en anden erhvervsuddannelse, og *afbrud uden omvalg*, hvor eleven afbryder uddannelsen uden at starte på en anden erhvervsuddannelse.

Figur 5 viser udviklingen i frafaldet (afbrud uden omvalg) for eleverne på erhvervsuddannelsernes grundforløb og hovedforløb siden skoleåret 2005/2006.

Figur 5 viser, at andelen af elever, der afbrød deres grundforløb (rød linje) uden at fortsætte på en anden erhvervsuddannelse, faldt fra ca. 26 % i skoleårene 2005/2006, 2006/2007 og 2007/2008 til ca. 21 % i skoleåret 2008/2009 og frem. Dermed er dette frafald faldet ca. 5 procentpoint.

Figuren viser også, at frafaldet er steget på hovedforløbet (blå linje). I skoleåret 2009/2010 afbrød ca. 7 % af eleverne deres hovedforløb 6 måneder efter start uden at fortsætte på en anden erhvervsuddannelse. Denne andel steg til ca. 9 % i skoleåret 2010/2011, og frafaldet er dermed det højeste i hele perioden.

65. Ministeriet for Børn og Undervisning bruger EUD-forløbsstatistikken som en vigtig indikator for, om flere elever gennemfører deres erhvervsuddannelse og dermed bidrager til 95 %-målsætningen. Når indikatoren viser, at frafaldet på grundforløbet er nedbragt, er det derfor *ikke* et udtryk for, at flere gennemfører *hele* erhvervsuddannelser, men alene et udtryk for, at frafaldet de første 6 måneder på grundforløbet er faldet. Hvis vi antager, at der ikke sker et højere frafald senere i uddannelsesforløbet, vil det lavere frafald på grundforløbet i skoleåret 2008/2009 først kunne ses som højere gennemførelsesprocenter på erhvervsuddannelserne fra 2011 og frem, afhængigt af hvor lange uddannelser eleverne tager (en erhvervsuddannelse kan tage mellem 1½ og 5 år). Denne antagelse underbygges dog ikke umiddelbart af udviklingen på hovedforløbet, idet frafaldet er steget i skoleåret 2010/2011.

Praktikpladser

66. Adgangen til praktikpladser er afgørende for, om de unge på erhvervsuddannelserne kan gennemføre deres uddannelse. Kerneformålet med praktikpladsaftalerne har derfor været at skaffe flere praktikpladser via hovedinitiativer som præmie og bonus for uddannelsesaftaler til praktikvirksomheder og udvidelse af skolepraktikkapaciteten.

67. Ministeriet for Børn og Undervisning følger månedsvist og årligt op på udviklingen på praktikpladsområdet i forhold til 3 parametre: indgåede uddannelsesaftaler, elever i skolepraktik og praktikpladssøgende elever. Alle 3 parametre er centrale både i sig selv og i samspil for at indikere, om udviklingen går i den rigtige retning. Boks 8 viser hovedtendenserne på praktikpladsområdet i perioden 2006-2011.

BOKS 8. HOVEDTENDENSER PÅ PRAKTIKPLADSOMRÅDET I PERIODEN 2006-2011

- Generelt er der mange udsving i alle 3 parametre. Det skyldes bl.a., at praktikpladsområdet er meget sæsonpræget. Det gælder både i forhold til, hvornår eleverne mangler praktikpladser for at komme videre med deres uddannelse, og hvornår behovet for arbejdskraft i de forskellige brancher er til stede.
- Antallet af elever, som søgte praktikplads, faldt fra 2006 til midten af 2008, hvorefter antallet er steget. I 2010 og 2011 har der været 7.000-9.000 elever om måneden, der søgte praktikplads, og i december 2011 var der ca. 8.500 praktikpladssøgende elever.
- Antallet af elever i skolepraktik faldt fra 2006 til midten af 2008, hvorefter antallet atter steg. I 2010 og 2011 har der været ca. 4.000 elever i skolepraktik om måneden.
- Antallet af indgåede uddannelsesaftaler faldt fra efteråret 2008 til slutningen af 2010, hvor antallet steg. Antallet af uddannelsesaftaler i 2011 svarer til niveauet i 2010.

Note: Udviklingen er ekskl. social- og sundhedsuddannelser og pædagogisk assistentuddannelse.

Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisnings databank, praktikpladsstatistikken for december 2011.

68. Ministeriet for Børn og Undervisning har – ud over den overordnede udvikling på området – også mulighed for bl.a. at se, hvilke uddannelser de elever, der søger praktikpladser, er i gang med, hvilke uddannelsesforløb og brancher eleverne med uddannelsesaftaler er inden for, og varigheden af uddannelsesaftalerne.

69. Ministeriet for Børn og Undervisning har oplyst, at det er vanskeligt at forudsige det præcise behov for praktikpladser. Det skyldes bl.a., at der ikke er sikkerhed for, at eleverne rent faktisk vil benytte sig af de praktikpladstilbud, de får tilbudt, fx fordi eleverne finder transportafstandene for store eller ønsker andre uddannelser end dem, som praktikpladserne giver adgang til.

70. Initiativerne for flere praktikpladser har været rettet mod at skabe flere skolepraktikpladser og virksomhedspraktikpladser både på det offentlige og private arbejdsmarked. På nuværende tidspunkt ser det ud til, at antallet af indgåede uddannelsesaftaler og antallet af elever i skolepraktik ligger stabilt, mens der ikke er en egentlig tendens i antallet af elever, der søger praktikpladser.

71. Statistikken for udviklingen på praktikpladsområdet giver Ministeriet for Børn og Undervisning en god indikation af, om den aktuelle kapacitet på praktikpladsområdet afspejler behovet for praktikpladser og dermed elevernes mulighed for at gennemføre deres erhvervsuddannelse. Ministeriet kan ved hjælp af både EUD-forløbsstatistikken og praktikpladsstatistikken følge de enkelte erhvervsskoleelever. Ministeriet har dog ikke brugt datagrundlaget til at vurdere, hvilken betydning udviklingen på praktikpladsområdet har for andelen af unge, der gennemfører deres erhvervsuddannelse og dermed en ungdomsuddannelse.

Vejledningsområdet

72. Vejledningen af de unge i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse har været en central del af indsatsen for at få de sidste 15-20 % af en ungdomsårgang til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

I globaliseringsaftalen var der flere vejledningsinitiativer rettet mod de unge, som man mente var i risikogruppen for ikke at få en ungdomsuddannelse – enten fordi de ikke påbegyndte en uddannelse, eller fordi de aldrig gennemførte en. I ungepakken er der særskilt fokus på at få en større gruppe af de 15-17-årige i uddannelse. Boks 9 viser 4 eksempler på initiativer rettet mod de 15-17-årige.

BOKS 9. EKSEMPLER PÅ INITIATIVER I UNGEPAKKEN RETTET MOD DE 15-17-ÅRIGE

Alle 15-17-årige skal følge uddannelsesplanen, og kommunerne skal følge op herpå

Alle 15-17-årige bliver forpligtet til at overholde en uddannelsesplan, og indholdet i uddannelsesplanen kan være en bred vifte af aktiviteter, der er rettet mod, at den unge før eller siden gennemfører en ungdomsuddannelse eller opnår fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Øget vejledningsindsats i forbindelse med vurdering af den unges uddannelsesparathed

Når den unge søger optagelse på en ungdomsuddannelse, skal kommunen – gennem skolerne og UU-centrene – vurdere, om den unge besidder de nødvendige faglige, personlige og sociale kompetencer.

Øget vejledning i overgangen til ungdomsuddannelserne med henblik på fastholdelse

Kommunen skal følge de udsatte unge i overgangen fra den 15. marts og ind i ungdomsuddannelserne, så u hensigtsmæssige omvalg og hurtige frafald undgås.

Etablering af øvrige kommunale tilbud for 15-17-årige, der ikke er uddannelsesparate

Kommunen skal til nogle unge kunne tilbyde særlige afprøvningsforløb e.l., hvor den unges interesser og kompetencer afklares.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af ungepakken.

73. Ministeriet for Børn og Undervisning vurderede i efteråret 2009, at der i perioden 2010-2012 årligt ville være ca. 21.000 15-17-årige, der ikke var i gang med en uddannelse (restgruppen). Ministeriet vurderede, at ca. 7.000 af disse var i målgruppen for bl.a. de initiativer, der er gengivet i boks 9. De sidste ca. 14.000 ville af forskellige grunde ikke være berørt af de nye initiativer. Fx havde ca. 5.000 unge et job, mens andre fx var på produktionsskole eller højskole.

74. Ministeriet for Børn og Undervisning har via Ungedatabasen igen i november 2011 opgjort restgruppen. Nu defineres restgruppen mere snævert end ved opgørelsen 2 år tidligere, nemlig som den gruppe af 15-17-årige, der ikke er under nogen form for uddannelse og ikke modtager offentlig forsørgelse, og unge, der arbejder under 18 timer om ugen. Denne gruppe har ministeriet opgjort til ca. 6.000, hvilket svarer til ca. 3 % af de 15-17-årige.

Ministeriet har oplyst, at talgrundlaget for den seneste opgørelse endnu ikke er fuldstændigt, fordi der mangler registreringer af aktiviteter på et begrænset antal uddannelser, og fordi der ikke er oplysninger om unges beskæftigelse. Det betyder, at restgruppen bliver reduceret, når disse registreringer indgår.

75. Det er på nuværende tidspunkt vanskeligt at opgøre, hvor stor restgruppen egentlig er og dermed også, hvor stor en udfordring det er at få de 15-17-årige til for det første at påbegynde en ungdomsuddannelse og for det andet at gennemføre uddannelsen. Det er på nuværende tidspunkt derfor heller ikke muligt at sammenligne udviklingen i restgruppen over tid og dermed vurdere en eventuel effekt af iværksatte initiativer. Ministeriet for Børn og Undervisning forventer, at Ungedatabasen på sigt vil kunne bruges til at følge de unge og vurdere indsatsen på vejledningsområdet og den nødvendige indsats på dette område.

Rigsrevisionen, den 7. marts 2012

Annie Nørskov

/Inge Laustsen

Bilag 1. Oversigt over initiativerne

GLOBALISERINGSAFTALEN (2007-2009)

De erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal styrkes, herunder efteruddannelsen af lærere mv.

Efteruddannelse af lærere: Der skal ske en styrkelse af lærernes pædagogiske og faglige kompetencer. Der afsættes midler til en styrket efteruddannelsesindsats for de nuværende lærere på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

Bedre skolemiljø: Et godt socialt og fysisk undervisningsmiljø i de grundlæggende erhvervsrettede ungdomsuddannelser er vigtigt, for at eleverne kan fastholdes i uddannelserne. Der afsættes midler til et bedre skolemiljø i form af bl.a. lektieværksteder og afvekslende undervisning.

Styrkelse af kvalitetssikring og -udvikling: Kvaliteten af undervisningen på de grundlæggende erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal generelt styrkes. Dette indebærer bl.a., at skolerne skal videreudvikle arbejdet med systematisk kvalitetssikring og -udvikling.

Indsatsen for unge med svage forudsætninger skal styrkes

Særlige grundforløb på erhvervsuddannelserne samt et mere praksisnært grundforløb: Erhvervsskolerne skal udbyde særlige grundforløb for grupper af elever, der har brug for mere stabile rammer for undervisningen, og elever, som har brug for undervisning i det danske sprog og dansk kultur- og samfundsforståelse. Dette forudsætter, at skolerne i fremtiden i højere grad skal kompetenceafklare den enkelte unge ved indgangen til grundforløbet. Samtidig gøres grundforløbet mere fleksibelt og praksisnært, så eleverne møder fagligheden inden for det valgte uddannelsesområde tidligt i uddannelsen.

Mentorordning, kontaktlærerordning samt styrket social og psykologisk rådgivning: Unge med svage forudsætninger kan have brug for ekstra støtte i form af enten voksenkontakt eller særlig hjælp til den løbende faglige udvikling. Derfor bliver der tilbudt om en mentor til udsatte unge, der har brug for en opfølgning i hverdagen – fx på grund af sociale og familiemæssige problemer – kontaktlærerordningen på erhvervsuddannelserne gøres obligatorisk, og der afsættes midler til en styrket psykologisk rådgivning.

Modernisering af erhvervsgrunduddannelsen: Erhvervsgrunduddannelsen er et tilbud til de unge, der ikke har forudsætninger for at gennemføre en almindelig ungdomsuddannelse. Der afsættes midler til en modernisering af egu med henblik på at skabe fleksible og tidssvarende uddannelsesstilbud.

Handlingsplan for øget gennemførelse samt indsatsaftaler med skoler med store frafaldsproblemer: De erhvervsrettede ungdomsuddannelsesinstitutioner skal forstærke og målrette indsatsen for at reducere frafaldet. Skolerne pålægges derfor at udarbejde handlingsplaner, der skal indeholde konkrete mål og strategier for øget gennemførelse. De skoler, der ikke har nedbragt frafaldet, kan Ministeriet for Børn og Undervisning indgå en individuel indsatsaftale med.

Bedre vejledning, herunder korte praktikophold i virksomheder: Erhvervsskolernes vejledning om uddannelsesmuligheder, praktik og erhvervsmuligheder skal styrkes i erhvervsuddannelsernes grundforløb. Det skal bl.a. ske ved korte praktikophold i virksomheder for elever, der begynder ad skolevejen.

Måltretning af produktionsskoleforløb, så de som hovedregel indeholder meritgivende forløb til kompetencegivende uddannelse: Produktionsskolernes aktivitet skal i større udstrækning målrettes kompetencegivende uddannelser, herunder især erhvervsuddannelserne.

Indsatsen for flere praktikpladser skal øges

Øget praktikpladsopsøgende indsats og vejledning: Der kræves en ekstraordinær indsats af skolerne for at skabe bedre praktikpladsmuligheder for indvandrere og efterkommere samt elever med svage forudsætninger for uddannelse. Der afsættes derfor midler til en styrket praktikpladsopsøgende indsats og vejledning af elever på erhvervsskolerne.

Kampagne for flere praktikpladser: Unge med dårlige forudsætninger og med indvandrerbaggrund kan have sværere ved at få en praktikplads. Der iværksættes en national kampagne i samarbejde med erhvervsliv og organisationer med henblik på at øge antallet af praktikpladser.

Flex-kombinationsaftaler og korte uddannelsesaftaler: Arbejdsmarkedets samlede praktikpladskapacitet skal udnyttes bedre, hvorfor der afsættes midler til en videreførelse af flex-kombinationsaftaler (uddannelsesaftaler med klynger af virksomheder og eventuelt skolepraktik) og korte uddannelsesaftaler.

Omfanget af erhvervsrettede ungdomsuddannelsesstilbud skal øges

Individuelle erhvervsuddannelser: Muligheden for at tilrettelægge individuelle erhvervsuddannelser skal styrkes, herunder også på tværs af uddannelses- og beskæftigelsesområder. Det skal medvirke til at skabe flere erhvervskompetencegivende uddannelsesmuligheder for unge.

Trin og niveaudeling: For at skabe klarere uddannelsesstilbud til unge med såvel stærke som svage forudsætninger trindeles erhvervsuddannelserne. Hvert trin skal afspejle en jobprofil, som har et modsvar på arbejdsmarkedet. Samtidig skal den enkelte elev have bedre muligheder for at vælge forskellige niveauer i fagene.

Bedre og hurtigere uddannelsesdækning af nye beskæftigelsesområder: Uddannelsesdækningen i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser er ikke hurtig nok. Der etableres derfor en central prognose- og analysevirksomhed, som systematisk skal identificere behovet for nye og tværgående uddannelser.

Tidlig indsats over for unge med risiko for ikke at påbegynde en ungdomsuddannelse

Tidlig og differentieret vejledning: Der skal allerede fra 6. klasse sættes ind over for unge med øget risiko for ikke at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse.

Mentorordning for særligt udsatte: Der skal være mulighed for at få tilknyttet en mentor allerede fra 9. klasse. En mentor skal sikre, at udsatte unge i højere grad oplever, at der løbende stilles krav til og følges op på indsatsen i skolen, og samtidig hjælpe den unge med de tilbud, der er til stede.

Systematisk opsøgende indsats efter folkeskolen: Kommunerne skal forpligtes til at etablere en sammenhængende og målrettet indsats over for den enkelte unge, der ikke er påbegyndt eller har afbrudt en ungdomsuddannelse.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af globaliseringsaftalen.

FLERÅRSAFTALEN FOR ERHVERVSUDDANNELSERNE 2010-2012

De erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal styrkes

- Pædagogisk grunduddannelse (Efteruddannelse af lærere)
- Bedre skolemiljø
- Styrkelse af kvalitetssikring og -udvikling.

Indsatsen for unge med svage forudsætninger skal styrkes

- Særlige grundforløb på erhvervsuddannelserne samt et mere praksisnært grundforløb
- Mentorordning, kontaktlærerordning samt styrket social og psykologisk rådgivning
- Modernisering af erhvervsgrunduddannelsen
- Handlingsplaner for øget gennemførelse samt indsatsaftaler med skoler med store frafaldsproblemer
- Bedre vejledning, herunder korte praktikophold i virksomheder
- Måltretning af produktionsskoleforløb.

Indsatsen for flere praktikpladser øges

- Øget praktikpladsopsøgende indsats og vejledning.

Omfanget af erhvervsrettede ungdomsuddannelsesstilbud skal øges

- Individuelle erhvervsuddannelser
- Trin og niveaudeling
- Bedre og hurtigere uddannelsesdækning af nye beskæftigelsesområder.

Styrket indsats for øget gennemførelse på hovedforløbet og erhvervsuddannelsernes omdømme

Styrket indsats for øget gennemførelse på hovedforløbet: Der skal ske en styrkelse af skolernes indsats for bl.a. at skabe imødekomende skolemiljøer og udfordre eleverne gennem øget fokus på tilbud om forskellige niveauer i undervisningen, fx via bedre vejledning af eleverne, herunder også om videre uddannelsesmuligheder. Endelig skal skolernes og virksomhedernes samarbejde om elevens kompetenceopbygning og trivsel i uddannelsen styrkes for at nedbringe frafaldet.

Erhvervsuddannelsernes omdømme: Der skal igangsættes konkrete initiativer til at forbedre uddannelsernes omdømme, understøtte skolernes arbejde med kvaliteten af undervisningen og kaste mere lys på skolernes mangfoldige pædagogiske praksis. Et element i indsatsen er etableringen af en kvalitetspatrulje (en opsøgende enhed), som er forankret i Ministeriet for Børn og Undervisning, og som skal styrke formidlingsindsatsen over for hver enkelt erhvervsskole og de medarbejdere, der har det konkrete ansvar for fastholdelsesindsatsen.

Kvalitetsudviklingspulje

Kvalitetsudviklingspulje: Erhvervsuddannelsernes kvalitet skal fremmes gennem fortsat udvikling af grundforløbspakker, øget anvendelse af mulighederne for trin og niveaudeling, udvikling af undervisningsmetoder, som i større udstrækning imødekommer elevernes forskellige læringsstile, og mere realistisk indhold i skolepraktikken.

Note: Initiativer videreført fra globaliseringsaftalen er skrevet med rødt og ikke præsenteret igen.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012.

UNGEPAKKEN (2010-2012) (MINISTERIET FOR BØRN OG UNDERVISNINGS OMRÅDE)

Alle skal følge uddannelsesplanen og styrket kontakt og vejledningsindsats

Alle 15-17-årige skal følge uddannelsesplanen, og kommunerne skal følge op herpå: Alle 15-17-årige bliver forpligtet til at overholde en uddannelsesplan, og indholdet i uddannelsesplanen kan være en bred vifte af aktiviteter, der er rettet mod, at den unge før eller siden gennemfører en ungdomsuddannelse eller opnår fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Øget vejledningsindsats i forbindelse med vurdering af den unges uddannelsesparathed: Når den unge søger optagelse på en ungdomsuddannelse, skal kommunen – gennem skolerne og UU-centrene – vurdere, om den unge besidder de nødvendige faglige, personlige og sociale kompetencer.

Øget vejledning i overgangen til ungdomsuddannelserne med henblik på fastholdelse: Kommunen skal følge de udsatte unge i overgangen fra den 15. marts og ind i ungdomsuddannelserne, så uhensigtsmæssige omvalg og hurtige frafald undgås.

Etablering af øvrige kommunale tilbud for 15-17-årige, der ikke er uddannelsesparate: Kommunen skal til nogle unge kunne tilbyde særlige afprøvningsforløb e.l., hvor den unges interesser og kompetencer afklares.

Afbureaukratisering og øget it-understøttelse af vejledningen

Etablering og øget anvendelse af e-vejledning: Der etableres en e-vejledning, hvor resursestærke unge og deres forældre kan få afklaring på deres spørgsmål om uddannelsesvalg og uddannelsessystemets opbygning.

Udvikling og drift af system til løbende samkøring af data: Der skal udvikles et fællessystem til samkøring af data om unges uddannelse og beskæftigelse.

Udvikling af portal for egu: Der skal oprettes en fælles internetbaseret indberetningsportal, som kan bruges til indberetning og dagligt administrativt arbejde i forbindelse med tilrettelæggelse og gennemførelse af den enkelte elevs egu.

Målretning af resurser til institutionernes indsats for frafaldstruede

Målretning af resurserne til institutionernes indsats for frafaldstruede: Institutionernes fastholdelsesindsats målrettes ved at afskaffe begrebet gennemførelsesvejledning og afløse det med en institutionsforpligtelse til at fastholde elever i uddannelse.

Øget differentiering mv. i erhvervsuddannelserne

Gennemgang af kompetencemål: Inden for erhvervsuddannelseslovens rammer skal erhvervsuddannelsernes kompetencemål gennemgås kritisk med henblik på at vurdere, om der stilles unødige faglige krav til uddannelserne.

Fleksible EUD-forløb: Der skal skabes fleksible uddannelsesforløb på erhvervsuddannelserne, som gør det muligt for stærke elever at kombinere erhvervsuddannelsen med hel eller delvis studiekompetence.

Justering af hidtidige globaliseringsinitiativer vedrørende "Tidlig indsats over for unge med risiko for ikke at påbegynde en ungdomsuddannelse"

- Tidlig og differentieret vejledning
- Mentorordning for særligt udsatte unge
- Systematisk opsøgende indsats efter folkeskolen.

Reduktion af ventelister til produktionsskolerne

Reduktion af ventelister til produktionsskolerne: Der gives et midlertidigt særligt tilskud til produktionsskolerne for at understøtte, at produktionsskolerne får mulighed for en midlertidig kapacitetsudvidelse ved at udlægge sin virksomhed til erhvervsskolerne.

Befordring

Befordringspulje.

Note: Nogle initiativer er ikke nævnt, da der her primært er tale om forhold af rent administrativ karakter fremfor egentlige initiativer.

Initiativet "Permanentliggørelse af lærlingeforsøg på produktionsskoler" er udeladt, da der er tale om et allerede iværksat initiativ i forlængelse af satspuljeforliget i 2004.

Initiativer videreført fra globaliseringsaftalen er skrevet med rødt og ikke præsenteret igen.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af ungepakken.

DE 4 PRAKTIKPLADSAFTALER (2009-2011)

Praktikpladspakke, maj 2009

Ny præmie- og bonusordning: Der gives op til 16.000 kr. pr. indgået uddannelsesaftale.

Kampagne for oprettelse af nye praktikpladser: Der iværksættes en kampagne for oprettelse af nye praktikpladser. I kampagnen sættes særligt fokus på skolernes og de faglige udvalgs praktikpladsopsøgende indsats i form af direkte virksomhedskontakt.

Omlægning af tilskudsordning til institutionernes praktikpladsopsøgende arbejde: Tilskudsordningen til institutionernes praktikpladsopsøgende arbejde omlægges inden for den eksisterende ramme ved bl.a. at ændre måltallene for, hvornår højere takster udløses. Dette skal sikre, at ordningen tilpasses praktikpladssituationen, og at der ikke står uforbrugte midler tilbage, når året er omme.

Omlægning af finansieringsmodellen for egu: Finansieringsmodellen for egu omlægges til en refusionsordning, hvorefter kommunerne i stedet for at blive fuldt kompenseret over bloktilskuddet modtager en delvis statslig refusion op til et bestemt beløb pr. elev. Kommunerne får derved styrket de økonomiske incitamentter til at igangsætte egu-forløb fremfor at lade de unge modtage kontanthjælp.

Løntilskud på 30 kr. i timen i prøveperioden på erhvervsgrunduddannelsen: For at den nye præmieringsmodel for erhvervsuddannelserne ikke skal skabe uhensigtsmæssig konkurrence i forhold til praktikpladsindgåelsen på egu-området, indføres en ordning, der belønner arbejdsgivere i egu-elevernes prøvetid. Der indføres en løntilskudsordning, der består af et løntilskud på 30 kr. i timen i prøveperioden, men ingen bonus efter endt prøvetid. Det samlede tilskudsniveau svarer i gennemsnit til det gennemsnitlige tilskudsniveau pr. elev i præmieringsordningen for erhvervsuddannelserne.

Udvidelse af skolepraktikken i 2009, juni 2009

Udvidelse af skolepraktikken: På 3 uddannelser med adgangsbeholdning til skolepraktik sker der forøgelse af kvoterne for optagelse af elever i skolepraktik.

Forstærket indsats for flere praktikpladser, november 2009

1.650 ekstra virksomhedspraktikpladser ved at forhøje præmie og bonus: Tredobling af præmie og bonus til praktikvirksomheder, så praktikvirksomhederne kan få op til 50.000 kr. pr. indgået uddannelsesaftale. Samtidig forlænges løntilskudsordningen for egu.

1.500 ekstra skolepraktikpladser: Der bliver oprettet op til 1.500 ekstra skolepraktikpladser i 2010 på 8 uddannelser med kvoter for skolepraktikpladser, og der bliver oprettet skolepraktikpladser på én uddannelse, der normalt ikke udbydes med skolepraktik. Det bliver derudover muligt for elever at tage flere praktiktrin i skolepraktik.

1.650 ekstra praktikpladser i kommuner og regioner: Regeringen, KL og Danske Regioner skal i efteråret 2009 drøfte en plan for at øge antallet af praktikpladser. Aftaleparterne er indstillede på, at denne plan skal udmønte i mindst 1.650 nye praktikpladser i kommuner og regioner i 2010.

200 ekstra praktikpladser i staten: Der oprettes 200 ekstra praktikpladser i staten.

Øvrige initiativer til bedre muligheder for elever for at få uddannelses- og restaftaler, øget kvalitet i skolepraktik mv.

Bedre muligheder for elever, der uforskyldt mister deres uddannelsesaftale: Der skabes en ordning for 2010 for elever, der uforskyldt mister deres uddannelsesaftale, så disse elever får en chance for at færdiggøre deres erhvervsuddannelse med mindst muligt tab af uddannelsesestid.

Udbygning af obligatorisk grundforløbsundervisning i karensperioden: I 2010 skal elever gennemføre supplerende grundforløbsundervisning til en uddannelse med gode praktikpladsmuligheder, før elever kan optages i skolepraktik efter et afsluttet grundforløb.

Kvalitet af skolepraktik og styrket efterlevelse af EMMA-kriterierne: For at styrke uhensigtsmæssig brug af skolepraktik styrkes kravene til elevernes egnethed samt den faglige og geografiske mobilitet (EMMA-kriterierne). I den sammenhæng skal skolernes vejledning af praktikpladssøgende elever styrkes. Derudover iværksættes en række initiativer med henblik på at styrke kvaliteten i skolepraktikken, bl.a. initiativer, der skal tydeliggøre skolens udbud af skolepraktik.

Fleere praktikpladser i 2011, november 2010

5.200 ekstra virksomhedspraktikpladser ved at forhøje præmie og bonus: Præmie og bonus forøges til 70.000 kr. pr. aftale til praktikvirksomheder. Præmien bliver fordelt over flere rater og over en længere periode for at øge virksomhedernes incitament til at indgå længere uddannelsesaftaler.

Udvidelse af skolepraktikken: Der bliver oprettet op til 1.500 ekstra skolepraktikpladser i 2011 på de samme uddannelser som i 2010.

1.950 ekstra praktikpladser i kommuner og regioner: Aftaleparterne er enige om, at regeringen skal søge at videreføre aftalen med KL og Danske Regioner med udgangspunkt i den nye forhøjede præmie og bonus, så de ekstra pladser i kommunerne og regionerne i 2011 øges til 1.950 ud over de aftalte stigninger i antallet af pladser på social- og sundhedsuddannelserne i trepartsaftalen fra 2007.

250 ekstra praktikpladser i staten: Regeringen tager initiativ til, at indsatsen videreføres for statslige praktikpladser, så staten opretter 250 ekstra pladser i 2011 i forhold til 2009 gennem udmelding af ministerfordelte kvoter.

Styrket uddannelsesgaranti: Muligheden for at tage flere praktiktrin i skolepraktik bliver videreført.

Styrket kvalitet i skolepraktik: Der afsættes en pulje på 10 mio. kr. i 2011 og 13 mio. kr. i 2012 til forsøg med tilrettelæggelse af skolepraktikken.

Sociale klausuler om uddannelses- og praktikaftaler: Regeringen sikrer senest den 1. marts 2011 en kortlægning af virksomhedernes retsstilling i forhold til krav om at ansætte elever for at byde på en offentligt udbud opgave. Denne afklaring vil blive offentligt tilgængelig på udbudsportalen.

Øvrige initiativer til bedre muligheder for elever for at få uddannelses- og restaftaler mv.

Styrkelse af faglige udvalgs fokus på oprettelse af praktikpladser: De faglige udvalg skal udarbejde en årlig handlingsplan for, hvordan de vil opfylde deres forpligtelse til at være opsøgende i forhold til oprettelsen af praktikpladser inden for deres uddannelser.

Styrkelse af det praktikopsøgende arbejde: Der skabes øget gennemsigtighed i skolernes anvendelse af midler til det praktikpladsopsøgende arbejde, og skolernes opsøgende arbejde over for virksomheder, der ikke er godkendt til at have elever, evalueres.

Kampagne for flere praktikpladser: Den igangværende kampagne for flere praktikpladser, der blev iværksat i efteråret 2009, fortsætter i 2011 med fokus på spredning af god praksis blandt skolerne og faglige udvalg, drift af hotline, netværksdannelse samt fortsat udvikling af opsøgeværktøjet Praktik+ og praktikplads-start-pakker til virksomheder.

Bedre muligheder for elever, der uforskyldt mister en uddannelsesaftale: Initiativerne for elever, der uforskyldt mister deres uddannelsesaftale, videreføres.

Supplerende obligatorisk grundforløbsundervisning i karenperioden: Ordningen afskaffes.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af praktikpladsaftalerne.

Bilag 2. Ordlister

Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER)	Offentlige og private arbejdsgivere bidrager alle til AER. Midlerne fra AER udbetales som refusion til både arbejdsgivere, elever, skoler og udvalg i forbindelse med uddannelse af elever.
Bonus	Penge til en virksomhed, der beholder en praktikelev efter endt prøvetid.
Erhvervsgrunduddannelsen (egu)	En særligt tilrettelagt erhvervsuddannelse, der indeholder meget praktik og kun lidt teori. Uddannelsen varer 2 år, men kan forlænges.
Erhvervsuddannelser (EUD)	Består af merkantile og tekniske erhvervsuddannelser, grundlæggende social- og sundhedsuddannelser, pædagogisk assistentuddannelse, uddannelser inden for landbrug og søfart og erhvervsgrunduddannelsen. Erhvervsuddannelserne er vekseluddannelser, der veksler mellem undervisning på en erhvervsskole og praktik i en virksomhed. Eleven er på skolen i 1/3 af tiden og i praktik 2/3 af tiden.
EUD-forløbsstatistik	Ministeriet for Børn og Undervisnings statistik til at følge uddannelsesstatus for elever på erhvervsuddannelserne i op til 30 måneder efter påbegyndt grundforløb eller hovedforløb.
Flerårsaftalen for erhvervsuddannelserne 2010-2012	Flerårsaftale for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i perioden 2010-2012, november 2009.
Globaliseringsaftalen	Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen og opfølgning på velfærdsaftalen, november 2006.
Grundforløb	1. del af en erhvervsuddannelse (skolebaseret).
Gymnasiale uddannelser	Der er 4 gymnasiale uddannelser: den almene studentereksamen (stx), højere forbedelseseksamen (hf), højere handelseksamen (hxx) og højere teknisk eksamen (htx). Dertil kommer studenterkursus og hf-enkeltfagsundervisning.
Handlingsplan for øget gennemførelse	Erhvervsskolernes afrapportering for udviklingen i frafaldet og plan for, hvordan skolen vil mindske frafaldet.
Hovedforløb	2. del af en erhvervsuddannelse.
Praktikplads	Praktikdelen i en erhvervsuddannelse foregår i én eller flere virksomheder. Eleverne skal derfor have en praktikplads i en virksomhed eller være i skolepraktik for at kunne gennemføre praktikdelen af uddannelsen.
Profilmodellen	Ministeriet for Børn og Undervisnings opgørelsesmetode til at fremskrive forventet uddannelsesadfærd. I profilmodellen beregnes en ungdomsårgangs samlede uddannelsesstatus én gang årligt fra 9. klasse og 25 år frem. Beregningerne foretages under antagelse af, at 9. klasseeleverne vil have den samme uddannelsesadfærd (i forhold til gennemførelse og sandsynlighed for overgang mellem forskellige uddannelser), som den faktisk er i fremskrivningsåret.
Præmie	Penge til en virksomhed, der indgår en uddannelsesaftale med en erhvervsuddannelseselev i de 3 første måneder af prøvetiden.
Pædagogisk assistentuddannelse (PAU)	En erhvervsuddannelse inden for pædagogik, som varer 2 år og 9½ måned.
Pædagogisk grunduddannelse (PGU)	Uddannelsen er i dag erstattet af pædagogisk assistentuddannelse.
Skolepraktik	På nogle erhvervsuddannelser kan praktikdelen gennemføres som skolepraktik, dvs. praktik i skolen i stedet for i en virksomhed.
Social- og sundhedsuddannelsen (SOSU)	Uddannelsen indeholder 2 trin og kan afsluttes som social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent.

Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)	Uddannelsen er tilrettelagt for unge udviklingshæmmede og andre unge, der af fysiske eller psykiske grunde ikke kan gennemføre en anden ungdomsuddannelse.
Uddannelsesaftale	En aftale mellem en virksomhed og en erhvervsskoleelev om et praktikforløb.
Ungdommens Uddannelsesvejledning/UU-centre	UU-centrene giver uddannelses- og erhvervsvejledning til elever i folkeskolen fra 6. klasse til 10. klasse. UU-vejlederne opsøger desuden andre unge under 25 år, som ikke er i gang med eller har gennemført en uddannelse. UU-centrene er kommunale.
Ungdomsuddannelse	En fællesbetegnelse for forskellige former for kompetencegivende uddannelser, der kan påbegyndes direkte efter folkeskolens afgangseksamen i 9. klasse. Ungdomsuddannelserne består af erhvervsrettede uddannelser, som giver erhvervskompetencer, og gymnasiale uddannelser, som er studieforberedende.
Ungdomsårgang	De unge, der går ud af 9. klasse i ét år. Ungdomsårgangen i 2010 er således alle de unge, der afslutter 9. klasse i 2010.
Ungedatabasen	Database med aktuelle data for 15-29-åriges uddannelses- og beskæftigelsesstatus.
Ungepakken	Aftale om flere unge i uddannelse og job, november 2009.
Velfærdsaftalen	Aftale om initiativer til sikring af fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden, juni 2006.